

ਮਨੁੱਖ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਚੜ੍ਹਿਆ

ਲੇਖਕ
ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਬਰਗਾੜੀ

ਮਨੁੱਖ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਚੜ੍ਹਿਆ

ਲੇਖਕ
ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਬਰਗਾੜੀ

BARGARI, PUNJAB
NGO Estd. 2000

ਸਿਹਤ, ਸਿੱਖਿਆ, ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਵਾਦ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ

ਪੀਪਲਜ਼ ਫੋਰਮ

ਬਰਗਾੜੀ, ਪੰਜਾਬ

ਮਨੁੱਖ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ
'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਚੜ੍ਹਿਆ

ਲੇਖਕ
ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਬਰਗਾੜੀ

ਪਹਿਲਾ ਐਡੀਸ਼ਨ
ਅਪ੍ਰੈਲ 2010

© ਪੀਪਲਜ਼ ਫੋਰਮ

ਮੁੱਲ - 25/-

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ :

ਪੀਪਲਜ਼ ਫੋਰਮ (ਰਜਿ:)

ਬਰਗਾੜੀ, ਫਰੀਦਕੋਟ (ਪੰਜਾਬ) -151208

01635-244053, 98729-89313

email: peoplesforumbargari@gmail.com

website : www.peoplesforumpunjab.com

ਐਤਵਾਰੀ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ

ਪਿਆਰੇ ਬੱਚੇ

ਧਰਤੀ ਉੱਪਰ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੀ ਹੋਂਦ ਸਥਾਪਤ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਮਨੁੱਖੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦਾ ਸਾਰਾ ਵਿਕਾਸ ਹੀ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਦੇਣ ਹੈ। ਮੁੱਢਲੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਜਦੋਂ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪਹਾੜਾਂ, ਸਮੁੰਦਰਾਂ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਕੋਈ ਹੱਦ ਨਾ ਰਹੀ। ਉਸਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਉਤਸੁਕਤਾ ਬਣੀ ਰਹੀ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੰਸਾਰ ਆਖਿਰਕਾਰ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ।

ਹਰੇਕ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੀਆਂ ਦਿਲਚਸਪੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹਨਾਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਾਗਰਾਂ, ਪਰਬਤਾਂ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਘੋਖਣਾ, ਪਰਖਣਾ ਅਤੇ ਗਾਹੁਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕੋਈ ਸਮੁੰਦਰੀ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਤੇ ਨਿਕਲ ਗਿਆ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਅਸਮਾਨੀ ਤਾਰਿਆਂ ਵੱਲ ਟਿਕਟਿਕੀ ਲਾ ਲਈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪਹਾੜਾਂ 'ਚ ਚੜ੍ਹਨ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਪਰ ਸੀ ਇਹ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਬਹਾਦਰ ਸੂਰਮਿਆਂ ਦਾ ਹੀ ਕੰਮ, ਆਮ ਆਦਮੀ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਬਾਰੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਕਦਾ। ਧਰਤੀ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਜੂਬਿਆਂ ਦੀ ਬਾਹ ਪਾਉਣਾ ਕੋਈ ਖਾਲਾ ਜੀ ਦਾ ਵਾੜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

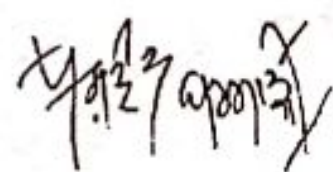
ਸੈਂਕੜੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਬਹਾਦਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਪੰਤੂ ਹੋਂਸਲਾ ਨਾ ਹਾਰਿਆ। ਇਸੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਬਦੌਲਤ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਧਰਤੀ ਉੱਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਜੀਵ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ। ਉਸਦੀ ਆਪਣੀ ਸਰੀਰਕ ਸਮਰੱਥਾ ਭਾਵੇਂ ਘੱਟ ਸੀ ਪੰਤੂ ਆਪਣੀ ਦਿਮਾਗੀ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਆਸਰੇ ਉਸਨੇ ਧਰਤੀ ਦਾ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਿਆ।

ਧਰਤੀ ਉੱਪਰਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਪਹਾੜ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਦਾ ਵੰਗਾਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹ ਲੋਚਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪ੍ਰਬਲ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਧਰਤੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਚੋਟੀ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਲੈ ਲਵੇ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਹ ਏਨਾ ਅਸਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੀ ਇਹ ਖਾਹਿਸ਼ ਅੱਜ ਤੋਂ ਸਿਰਫ 57 ਕੁ ਸਾਲ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ ਪੂਰੀ ਹੋ ਸਕੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੌਰਾਨ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਬਹਾਦਰਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪਹਾੜ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੋਦ ਵਿੱਚ ਸਮਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਪਿਛਲੇ 100 ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅਰਸੇ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਲਿਖਤੀ ਜ਼ਿਕਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਅਨੇਕਾਂ ਉਹ ਵੀ ਹੋਣਗੇ ਜੋ ਆਪਣੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਚੋਟੀ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਲਾਉਣ ਤੁਰੇ, ਪਰ ਕਦੇ ਵਾਪਿਸ ਨਹੀਂ ਪਰਤੇ।

ਅੱਜ ਦੇ ਵਿਕਸਤ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਪਲਭਧੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਜਾਪਦੀਆਂ ਹਨ ਪ੍ਰੰਤੂ ਮਨੁੱਖ ਦੀਆਂ ਇਹ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਸੁਖਾਲੀਆਂ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਪਿੱਛੇ ਕਈ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦੀ ਲਗਨ, ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦਾ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਸਫ਼ਰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਨਿਰੰਤਰ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਾਤਾਲ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਕਾਸ਼ ਫਰੋਲਣ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸੰਘਰਸ਼ਮਈ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣੀ ਵੀ ਨਿਹਾਇਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਪੁਸਤਕ 'ਮਨੁੱਖ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਚੜ੍ਹਿਆ' ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਨੂੰ ਫਤਿਹ ਕਰਨ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੈ। ਸੰਸਥਾ ਪੀਪਲਜ਼ ਫੋਰਮ, ਬਰਗਾੜੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਪੁਸਤਕ ਪਸੰਦ ਆਵੇਗੀ।
ਤੁਹਾਡੇ ਹੁੰਗਾਰੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ.....।

(ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਬਰਗਾੜੀ)
ਬਰਗਾੜੀ
ਫਰੀਦਕੋਟ-151208

ਮਨੁੱਖ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਚੜ੍ਹਿਆ

ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸਾਂ। ਪਾਪਾ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਗੇ। ਇਕ-ਇਕ ਦਿਨ ਗਿਣਦਿਆਂ ਆਖਰਕਾਰ ਅੱਜ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਸਵੇਰੇ ਸਕੂਲ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਪਾਪਾ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਯਾਦ ਵੀ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਹੋਰੀ ਖਾਣ ਪਿਛੋਂ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰ ਦਿੱਤੀ। ਸਕੂਲ ਜਾ ਕੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਮਨਤੇਸ਼, ਮੰਜੂ, ਅਮਰੀਨ, ਸਦੀਵ, ਨਵਰੀਤ ਅਤੇ ਸਰਵਰ ਨੂੰ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ।

“ਅੱਜ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸਾਡੇ ਘਰ ਆਇਓ, ਮੇਰੇ ਪਾਪਾ ਕੋਲੋਂ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀਆਂ ਦਿਲਚਸਪ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾਂਗੇ।”

“ਅਸੀਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਕਿਵੇਂ ਆਵਾਂਗੇ?” ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁਛਿਆ।

“ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸਾਡੇ ਘਰ ਹੀ ਸੌਂ ਜਾਇਓ, ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਤਾਂ ਐਤਵਾਰ ਹੈ, ਕਿਹੜਾ ਸਕੂਲ ਜਾਣਾ ਪੈਣਾ ਏ।” ਮੇਰਾ ਜੁਆਬ ਸੁਣਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਚਾਅ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ।

“ਠੀਕ ਏ ਪੱਕਾ।” ਸਾਰੇ ਬੋਲੇ।

ਸਕੂਲੋਂ ਮਿਲਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਢੇਰ ਸਾਰੇ ਹੋਮਵਰਕ ਕਾਰਨ ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਮੌਕੇ ਲੱਭਦੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਬੇਫਿਕਰੀ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਸੀ।

ਦਰਅਸਲ ਇਸ ਸਾਲ ਜਦੋਂ ਪਾਪਾ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨਾਲ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਬੰਧੀ ਇਕ ਸੈਮੀਨਾਰ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਲਈ ਕੁੱਲੂ ਮਨਾਲੀ ਗਏ ਸਨ ਤਾਂ ਉਥੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਲੱਦੇ ਉੱਚੇ ਪਹਾੜਾਂ ਸਬੰਧੀ ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਾਈਆਂ ਸਨ ਕਿ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪਹਾੜਾਂ

ਸਬੰਧੀ ਜਾਨਣ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਸਾਡੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਸਾਇੰਸ ਸਿਟੀ, ਕਪੂਰਥਲਾ ਲੈ ਕੇ ਗਏ ਸੀ ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਵੀ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਸਬੰਧੀ ਇਕ ਫਿਲਮ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਖਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਖਤਰਨਾਕ ਹਾਲਤਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਕੇ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਦਿਆਂ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪਾਪਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਾਲੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਮੈਂ ਮਨ ਹੀ ਮਨ ਅੰਦਰ ਸ਼ਾਮ ਦੀਆਂ ਵਿਉਂਤਾਂ ਬਣਾਉਂਦੀ ਰਹੀ। ਸਕੂਲੋਂ ਛੁੱਟੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਘਰ ਆ ਕੇ ਮੈਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੰਮੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ।

“ਮੰਮੀ ਅੱਜ ਮਨਤੇਸ਼, ਮੰਜੂ, ਅਮਰੀਨ, ਸਦੀਵ, ਸਰਵਰ, ਨਵਰੀਤ ਵਰਗੇ

ਸਾਰੇ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰੇ ਆਉਣਗੇ। ਪਾਪਾ ਤੋਂ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਂਗੇ ਅਸੀਂ।” ਮੈਂ ਇੱਕੋ ਸਾਹੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ।

“ਅੱਛਾ! ਫੇਰ ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੱਜ ਖੀਰ ਬਣਾਕੇ ਖਵਾਉਂਗੀ।” ਮੰਮੀ ਨੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ।

ਥੋੜ੍ਹੇ ਚਿਰ ਪਿਛੋਂ ਹੀ ਪਾਪਾ ਵੀ ਸਕੂਲੋਂ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ। ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ।

“ਤਾਂ ਫੇਰ ਅੱਜ ਰਾਤ ਨੂੰ ਖੂਬ ਰੌਣਕਾਂ ਲੱਗਣਗੀਆਂ।” ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਪੌਲੀ ਜਿਹੀ ਚਪੇੜ ਮਾਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

ਸ਼ਾਮ ਹੁੰਦਿਆਂ-ਹੁੰਦਿਆਂ ਮੈਂ ਸਕੂਲੋਂ ਮਿਲਿਆ ਸਾਰਾ ਹੋਮਵਰਕ ਵੀ ਨਿਬੇੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਮੰਮੀ ਨਾਲ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲੱਗੀ। ਮੰਮੀ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਮੱਕੀ ਦੀ ਰੋਟੀ, ਸਰੋਂ ਦੇ ਸਾਗ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਖੀਰ ਵੀ ਬਣਾਈ ਸੀ।

ਮੂੰਹ ਹਨੇਰਾ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਸਾਰੇ ਦੋਸਤ ਵੀ ਆ ਗਏ। ਅਮਰੀਨ ਦੇ ਪਾਪਾ ਅੰਕਲ ਤਰਨਜੀਤ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਘਰ ਛੱਡ ਗਏ ਸਨ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਸਾਰਾ ਘਰ ਭਰ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਪੂਰੇ ਖੁਸ਼ ਸਾਂ ਤੇ ਇਕ

ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ।

“ਚਲੋ ਬੱਚਿਓ, ਪਹਿਲਾਂ ਰੋਟੀ ਖਾ ਲਓ, ਫੇਰ ਆਪਾਂ ਚੱਲਾਂਗੇ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਮੰਮੀ ਕੋਲ ਬੈਠਕੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸਾਗ ਨਾਲ ਰੋਟੀ ਖਾਧੀ। ਆਪਸ ਵਿਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਕੌਣ ਕਿੰਨੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਖਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਾਪਾ ਨੇ ਵੀ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਰੋਟੀ ਖਾ ਲਈ ਸੀ।

“ਚੱਲੋ ਹੁਣ ਪਾਪਾ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਚਲੋ।” ਮੰਮੀ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ।

“ਪਰ ਮੰਮੀ ਖੀਰ .....?” ਮੈਂ ਝੱਟ ਦੇਣੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਖੀਰ ਵੀ ਮਿਲੂਗੀ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ, ਐਵਰੈਸਟ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਤਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ ਚੱਲਕੇ।” ਮੰਮੀ ਨੇ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ।

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਰਸੋਈ ਵਿਚੋਂ ਪਾਪਾ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਆ ਗਏ। ਪਾਪਾ ਵੀ ਰੋਟੀ ਖਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਰਜਾਈ ਵਿਚ ਸਿਰਹਾਣੇ ਦਾ ਢੋਅ ਲਾ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਤਿਆਰ ਹੋਏ ਬੈਠੇ ਸਨ।

ਮਨਤੇਬ, ਸਰਵਰ ਅਤੇ ਅਮਰੀਨ ਇਕ ਰਜਾਈ ਵਿਚ ਅਤੇ ਸਦੀਵ, ਮੰਜੂ, ਨਵਰੀਤ ਤੇ ਮੈਂ ਇਕ ਰਜਾਈ ਵਿਚ ਵੜਕੇ ਪਾਪਾ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬੈਠ ਗਏ।

ਪਾਪਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਜਾਈ ਵੀ ਠੀਕ ਕਰ ਲਈ।

“ਹਾਂ ਬਈ ਬੱਚਿਓ ਦੱਸੋ ਆਪਣਾ ਅੱਜ ਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਐ?” ਪਾਪਾ ਸਾਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗੇ।

“ਪਾਪਾ ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਸਾਨੂੰ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣੀ ਐ।” ਮੈਂ ਕਿਹਾ।

“ਅੱਛਾ ... ਤੁਹਾਡੇ ਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪਹਾੜ ਵੇਖੇ ਐ?” ਪਾਪਾ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਹਾਂ, ਅੰਕਲ ਅਸੀਂ ਵੇਖੇ ਐ।” ਮਨਤੇਬ ਅਤੇ ਅਮਰੀਨ ਬੋਲੇ।

ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਆਪਣੇ ਮੰਮੀ-ਪਾਪਾ ਨਾਲ ਕਾਰ 'ਤੇ ਗਰਮੀ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਿਮਲੇ ਘੁੰਮਣ ਗਏ ਸਨ।

“ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਕਾਰ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਪੈਦਲ ਤੁਰਕੇ ਚੜ੍ਹਨਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ...।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਅੰਕਲ ਇਹ ਹੋ ਈ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਅਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਚੜ੍ਹਦੇ?” ਉਹ ਦੋਵੇਂ

ਮਨੁੱਖ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਚੜ੍ਹਿਆ/1

ਬੋਲੇ।

“ਪਰ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਥੋਡੇ ਵਾਂਗੂੰ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ। ਅਨੇਕਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਪਹਾੜ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਵੀ ਪੈਦਲ ਚੜ੍ਹ ਚੁੱਕੇ ਐ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਅਮਰੀਨ ਅਤੇ ਮਨਤੇਸ਼ ਨੂੰ ਛੇੜਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਪਾਪਾ ਏਹੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਥੋਡੇ ਤੋਂ ਸੁਣਨਾ ਏ ਕਿ ਉਹ ਐਨਾ ਉੱਚਾ ਕਿਵੇਂ ਚੜ੍ਹ ਗਏ।” ਉਤਸੁਕਤਾ ਵੱਸ ਮੈਂ ਆਖਿਆ।

“ਤਾਂ ਲਉ ਬਈ ਸੁਣੋ ਫਿਰ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਰਜਾਈ 'ਚ ਚੌਂਕੜੀ ਮਾਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਅਸਲ ਵਿਚ ਪੁਰਾਣੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਸਵਰਗਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਜਿਹੜੇ ਪਾਸੇ ਮਰਜ਼ੀ ਚਲੇ ਜਾਉ, ਮੈਦਾਨ, ਦਰਿਆ, ਜੰਗਲ, ਪਹਾੜ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਦਰਿਆਵਾਂ ਕਾਰਨ ਹੀ ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਏਨਾ ਉਪਜਾਊ ਅਤੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਉੱਤਰ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿਚ ਹਿਮਾਲਿਆ ਪਹਾੜ ਹੈ, ਜੋ ਪਰਬ ਤੋਂ ਪੱਛਮ ਤੱਕ ਕੋਈ 2500 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਮਾ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਇਹ ਦਰਿਆ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਅਤੇ ਫਸਲਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ .....।”

“ਤੇ ਪਾਪਾ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਵੀ ਹਿਮਾਲਿਆ ਪਰਬਤ ਵਿਚ ਹੀ ਹੈ?” ਮੈਂ ਉਤਸੁਕਤਾ ਵੱਸ ਪੁੱਛਿਆ।

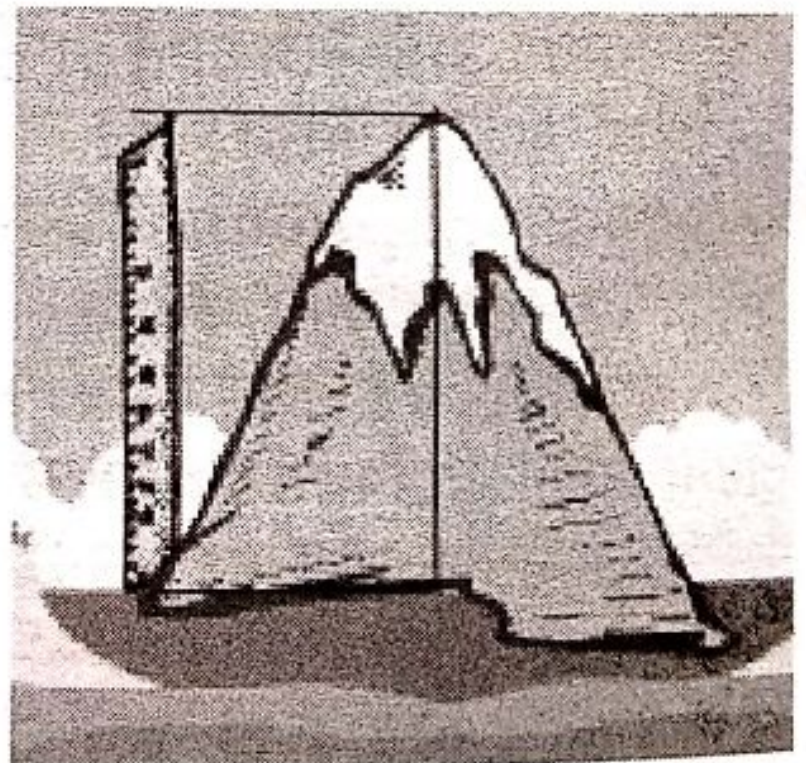
“ਹਾਂ ਇਕੱਲੀ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਸ ਵਰਗੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰ ਉੱਚੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਵੀ ਹਿਮਾਲਿਆ ਪਰਬਤ ਵਿਚ ਹਨ ਅਤੇ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਲਲਕਾਰਦੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

“ਹੋਰ ਕਿਹੜੀਆਂ . . . ?” ਮਨਤੇਸ਼ ਬੋਲਿਆ।

“ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੰਚਨ ਜੰਗਾ, ਨੰਦਾ ਦੇਵੀ, ਨਾਂਗਾ ਪਰਬਤ ਵਰਗੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਇਸ ਹਿਮਾਲਾ ਪਰਬਤ ਵਿਚ ਹਨ। 86 ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਚੋਟੀਆਂ ਤਾਂ ਹਿਮਾਲਾ ਪਰਬਤ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹਨ ਜੋ 7000 ਮੀਟਰ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਉੱਚੀਆਂ ਹਨ।” ਪਾਪਾ ਦੱਸਣ ਲੱਗੇ।

“ਅੰਕਲ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਹੈ?” ਨਵਰੀਤ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਹਾਂ ਪੁੱਤਰੇ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਦੀ ਉਚਾਈ ਨਵੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ 8850 ਮੀਟਰ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਕੁਝ ਮਿਲੀਮੀਟਰ ਹੋਰ ਉੱਚੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨੇਪਾਲ ਵਿਚ ਇਸਦਾ ਦਾ ਨਾਂ 'ਸਾਗਰਮਾਥਾ' ਜਾਣੀ 'ਆਕਾਸ਼ ਦੇਵੀ' ਹੈ। ਤਿੱਬਤ ਵਿਚ ਇਸਨੂੰ 'ਚੋਮੋਲੁੰਗਮਾ'

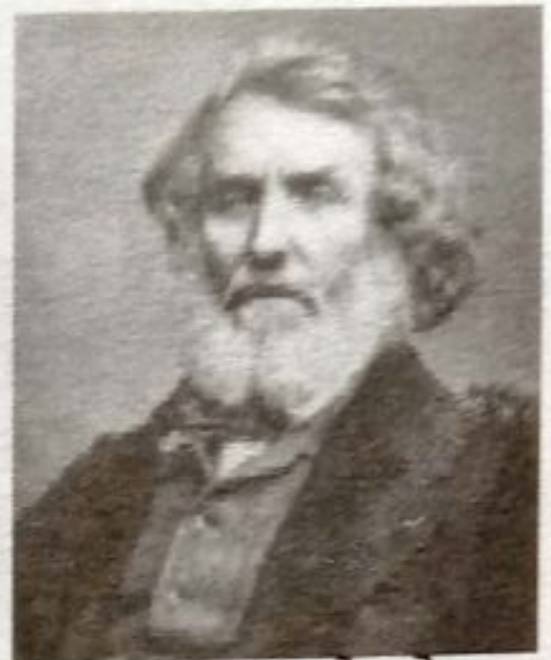

ਜਾਣੀ 'ਸਮੁੱਚੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੀ ਮਾਤਾ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਨਾਂ 'ਐਵਰੈਸਟ' ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸਨੂੰ ਪੀਕ-15 ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।"

"ਤਾਂ ਫੇਰ ਐਵਰੈਸਟ ਨਾਂ ਕਾਹਤੋਂ ਰੱਖਿਐ?" ਸਰਵਰ ਬੋਲਿਆ।

"ਸਰ ਜਾਰਜ ਐਵਰੈਸਟ, ਜੋ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਰਵੇਅਰ ਜਨਰਲ ਸੀ, ਨੇ ਸੰਨ 1852 ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਦੀ ਉਚਾਈ ਅਤੇ ਸਹੀ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸਨਮਾਨ ਵਜੋਂ ਸੰਨ 1865 ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਚੋਟੀ ਦਾ ਨਾਂ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।" ਪਾਪਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ।

ਸਰ ਜਾਰਜ ਐਵਰੈਸਟ

"ਹੋਰ ਕਿਹੜੀਆਂ-ਕਿਹੜੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਹਨ, ਏਹਦੇ ਕੋਲ?" ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਐਵਰੈਸਟ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਦੂਜਾ ਨੰਬਰ ਕੇ-ਟੂ (K-2) ਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿਚ ਕਰਾਕੁਰਮ ਦੇ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿਚ ਹੈ। ਤੀਜੀ ਕੰਚਨਜੰਗਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਉਚਾਈ ਲਗਪਗ 8500 ਹੈ। ਇਸਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬਰਫ਼ ਦੇ ਤੋਦਿਆਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਢਾਲ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਚੋਟੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ਅਸੰਭਵ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਾਂਗਾ ਪਰਬਤ ਦੀ ਉਚਾਈ 8100 ਮੀਟਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਗੁਲਮਰਗ ਤੋਂ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਨੰਦਾਦੇਵੀ ਕਮਾਂਊ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬਹੁਤ ਸਖਤ ਅਤੇ ਕਦੇ ਨਾ ਪਿਘਲਣ ਵਾਲੀ ਬਰਫ਼ ਦੀ ਕੰਧ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ, ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਭਿਆਨਕ ਦਰੇ ਦੇ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਦਰਿਆ ਗੰਗਾ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ।" ਪਾਪਾ ਨੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ।

"ਤਾਂ ਫੇਰ ਅੰਕਲ ਆਦਮੀ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਏਡੇ ਖਤਰਨਾਕ ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਿਵੇਂ ਆਇਆ?" ਮਨਤੇਸ਼ ਨੇ ਰਜਾਈ ਵਿਚ ਪਾਸਾ ਪਰਤਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਅਸਲ ਵਿਚ ਪੁੱਤਰ ਗੱਲ ਇਉਂ ਐ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਉਸਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਵੱਧਦੀ ਗਈ, ਉਹ ਜਿੱਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਗਿਆ। ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਵੀ ਉਠਦੀ ਸੀ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਕੁਝ ਲੋਕ ਮਰਨ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਸਨ, ਕੁਝ ਇਸਨੂੰ ਫਜ਼ੂਲ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਸਨ, ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੈਰ ਉੱਥੇ ਧਰ ਲਏ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਮਤਲਬ ਜਿੰਨੇ ਮੂੰਹ ਓਨੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਨ। ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਲੋਕ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸੋਚਣਾ ਵੀ ਸਮਾਂ ਬਰਬਾਦੀ ਹੀ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਸਕਾਟ, ਸੈਕਲਟਨ, ਨਾਨਸਨ ਅਤੇ

ਮਨੁੱਖ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਚੜ੍ਹਿਆ/9

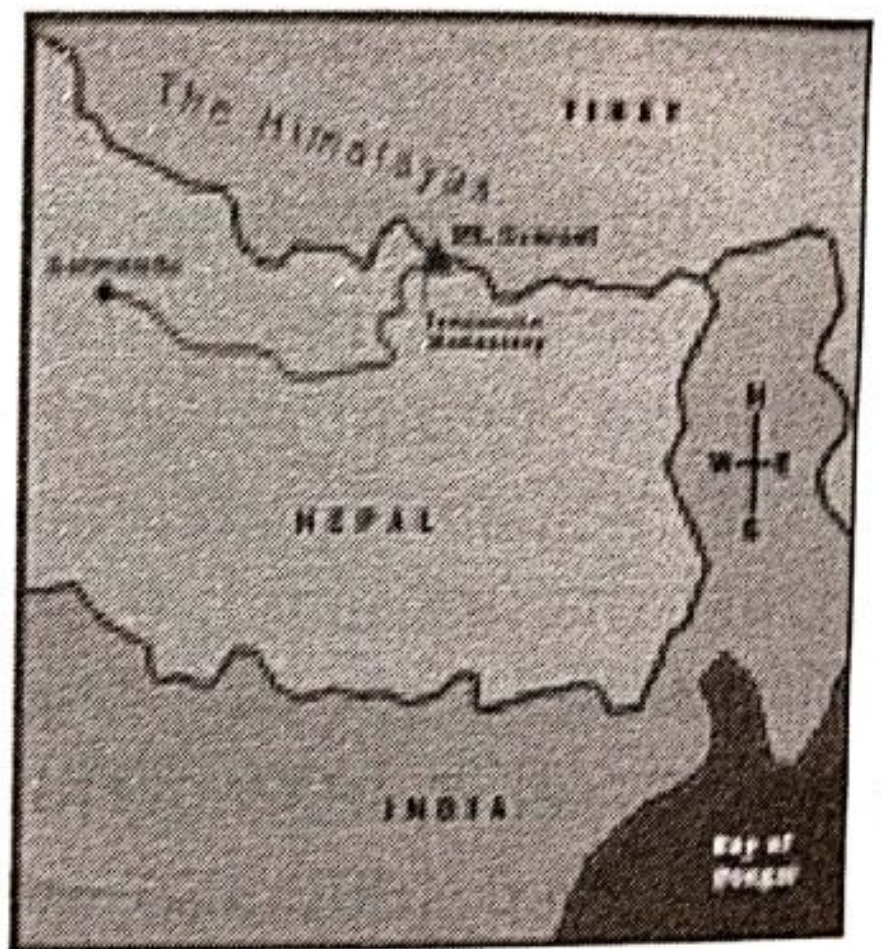
ਮਿਲੋਰੀ ਵਰਗੇ ਬਹਾਦਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀਰੋ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕਦੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਮਨੁੱਖ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਤਰੱਕੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਉੱਚਾ ਉੱਠਣ ਲਈ ਵੀ। ਮਨੁੱਖਤਾ ਵੀ ਏਸੇ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਕਰ ਸਕੇ, ਉਹ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਯੋਗ ਹੈ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਸਿਰਹਾਣਾ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਆਖਿਆ।

ਸਰਵਰ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣਕੇ ਸੋਚੀਂ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

“ਕੀ ਸੋਚਦੇ ਐਂ ਜਨਾਬ?” ਮੰਜੂ ਨੇ ਸਰਵਰ ਨੂੰ ਹਲੂਣਿਆ।

“ਮੈਂ ਸੋਚਦੇਂ ਬਈ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦਾ ਖਿਆਲ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕਦੋਂ ਆਇਆ ਹੋਊ?” ਸਰਵਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਗੱਲ ਦੱਸੀ।

“ਖਿਆਲ ਤਾਂ ਪੁੱਤਰੇ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਪੰਤੂ ਨੇਪਾਲ ਅਤੇ ਤਿੱਬਤ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੰਦੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਚਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ।” ਪਾਪਾ ਬੋਲੇ।

“ਫੇਰ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲੀ ਅੰਕਲ?” ਨਵਰੀਤ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਸੰਨ 1921 ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਦਲਾਈਲਾਮਾ ਨੇ ਪਰਬਤਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਪਰਬਤ 6 ਕਰੋੜ ਸਾਲ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ, ਪੰਤੂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਇਸ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬਹੁਤਾ ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਇਕ ਲੇਖਕ ਫਰਾਂਸਿਸ ਯੰਗ ਹਸਬੈਂਡ, ਜਿਸਨੇ ਐਵਰੈਸਟ ਅਤੇ ਹਿਮਾਲਿਆ ਪਰਬਤ ਬਾਰੇ ਕਈ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ, ਇਕ ਥਾਂ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ 1887 ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕੁਝ ਉੱਚੀਆਂ-ਉੱਚੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਵੇਖੀਆਂ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਹੱਦ ਨਾ ਰਹੀ। ਪੰਤੂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਹੌਸਲਾ ਏਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਏਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਰ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਮਨ ਵਿਚ ਵੀ ਸੋਚ ਸਕਦਾ।”

“ਕਿਉਂ ਪਾਪਾ?” ਮੇਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਨਿਕਲਿਆ।

“ਪੁੱਤਰ ਇਹ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ 7000 ਮੀਟਰ ਦੀ ਉਚਾਈ ਤੱਕ ਹੀ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ। 8000 ਮੀਟਰ ਉੱਪਰ ਤਾਂ ਉਹ ਗੁਬਾਰੇ ਵਿਚ ਉੱਡਕੇ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਹੀ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਏਨੀ

ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਉਹ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।" ਪਾਪਾ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ।

“ਫੇਰ?” ਅਮਰੀਨ ਦੀ ਉਤਸ਼ਕਤਾ ਵਧੀ ਹੋਈ ਸੀ।

“ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਜਿਥੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਬਦਲਿਆ, ਉੱਥੇ ਸਰੀਰਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਵੀ ਵੱਧ ਗਈ। ਉਸਨੇ ਫੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਘੱਟ ਉੱਚੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। 1909 ਵਿਚ 'ਕੇ-2' 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀਆਂ ਦੀ ਇਕ ਟੀਮ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਆਈ ਸੀ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਹ ਕਾਮਯਾਬ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ ਅਤੇ ਸਿਰਫ 7000 ਮੀਟਰ ਤੱਕ ਦੀ ਉਚਾਈ ਤੱਕ ਹੀ ਚੜ੍ਹ ਸਕੀ।" ਪਾਪਾ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।

“ਅੰਕਲ ਸਿੱਧਾ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ?” ਇਹ ਮੰਜੂ ਬੋਲੀ ਸੀ।

“ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੀ ਕੋਈ ਕੱਲੇ ਆਦਮੀ ਦੇ ਵੱਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਜਾਨ ਜ਼ੋਖਮ 'ਚ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੀ। 1920 ਵਿਚ 'ਰਾਇਲ ਜਿਓਗ੍ਰਾਫੀਕਲ ਸੁਸਾਇਟੀ' ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਤਾਂ ਜੋ ਲਗਾਤਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ।”

ਰਾਇਲ ਜਿਓਗ੍ਰਾਫੀਕਲ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦਾ ਦਫਤਰ

“ਪਰ ਅੰਕਲ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਹਿਮਾਲਿਆ ਦੇ ਹੈ ਕਿਹੜੇ ਪਾਸੇ”। ਸਦੀਵ ਨੇ ਰਜਾਈ ਉੱਪਰ ਨੂੰ ਖਿਚਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਨੇਪਾਲ ਮੁਲਕ ਦੇ ਪੂਰਬੀ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਹ ਚਾਰੇ ਪਾਸਿਉਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਨਾਲ ਘਿਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਦਾਰਜੀਲਿੰਗ ਤੋਂ ਇਹ ਚੋਟੀ ਵਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਸ ਕੋਲ ਜਾਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੁੰਮਕੇ-ਘੁੰਮਾਕੇ ਹੀ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਿਕਿਮ ਤੋਂ ਹੋ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਾਂ ਬ੍ਰਹਮਪੁੱਤਰ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ-ਕਿਨਾਰੇ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਸਦੀਵ ਦੀ ਗੱਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ।

“ਅੱਛਾ-ਅੱਛਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਰਾਹੇ-ਰਾਹ ਤੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀ।” ਮਨਤੇਸ਼ ਬੋਲਿਆ।

“ਵਾਹ ਜੀ ਵਾਹ, ਪਤਾ ਉੱਥੇ ਕਿੰਨੀ ਬਰਫ ਹੁੰਦੀ ਐ।” ਅਮਰੀਨ ਮਨਤੇਸ਼ ਦੀ ਗੱਲ ਟੋਕਦਿਆਂ ਬੋਲੀ।

“ਹਾਂ ਅਮਰੀਨ ਦੀ ਗੱਲ ਸਹੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਬਰਫ ਹੀ ਬਰਫ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬੇਸ ਕੈਂਪ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਥੇ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਸਮਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ

ਕੱਪੜੇ, ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ, ਦਵਾਈਆਂ, ਤੰਬੂ, ਰੱਸੇ, ਹੋਰ ਜੰਤਰ ਅਤੇ ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਸਮਾਨ। ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਕਈ ਸਾਰੇ ਕੁਲੀ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਮਾਨ ਚੁੱਕਦੇ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਤੰਬੂ ਗੱਡਦੇ ਹਨ। ਕੁਲੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਏਨੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਭਾਰਾ ਸਮਾਨ ਲੈ ਕੇ ਚੜ੍ਹਨਾ, ਮੌਸਮ ਦੇ ਵਿਗਾੜ, ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਅਸਲ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਸੰਕਟ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ।”

“ਬੇਸ ਕੈਂਪ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀ ਫੇਰ ਕੀ ਕਰਦੇ ਐ ਅੰਕਲ।” ਸਰਵਰ ਬੋਲਿਆ।

“ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਸਮੇਂ ਬੇਸ ਕੈਂਪ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਚੋਟੀ ਤੱਕ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ 6 ਪੜਾਅ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਆਖਰੀ ਮੰਜ਼ਲ ਦਾ ਪੜਾਅ ਚੋਟੀ ਦੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੇੜੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦਿੱਕਤਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇ। ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੋਈ ਇਕ ਦੋ ਦਿਨ ਦੀ ਖੇਡ ਤਾਂ ਹੈ ਨਹੀਂ, ਕਈ-ਕਈ ਹਫ਼ਤੇ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੱਕ ਏਨੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਸੌਣਾ, ਰਹਿਣਾ, ਚੜ੍ਹਨਾ, ਜਦੋਂ ਬਰਫ਼ੀਲੇ ਤੂਫ਼ਾਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਦਿੱਕਤਾਂ ਬੇਹੱਦ ਭਿਆਨਕ ਰੂਪ ਲੈ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।” ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਉਤਸ਼ੁਕਤਾ ਕਾਇਮ ਸੀ।

© Original Artist
Reproduction rights obtainable from
www.CartoonStock.com

“Do you wish to remain at home camp. Mind I remind you that scaling everest was to be a family vacation!”

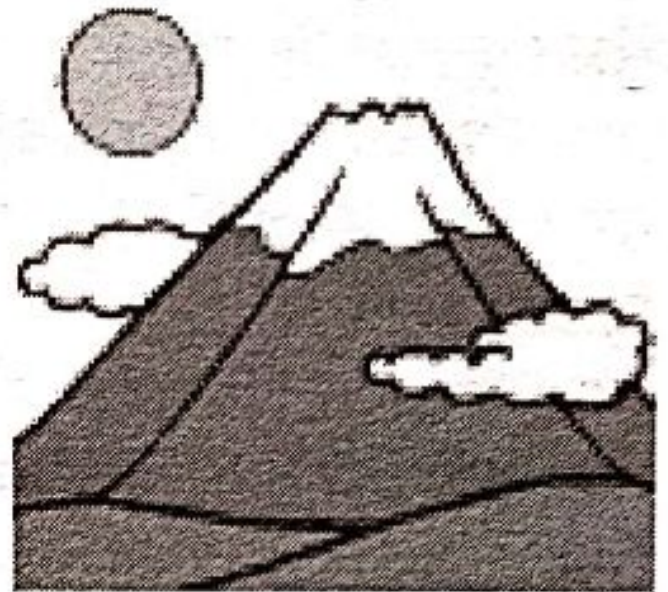
“ਸਾਲ 1921 ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਟੀਮ ਅਸਲ ਵਿਚ ਐਵਰੈਸਟ ਦੀ ਚੋਟੀ ਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਰਸਤਾ ਖੋਜਣ ਲਈ ਹੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸਿਰਫ਼ ਏਨਾ ਹੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਐਵਰੈਸਟ ਚੋਟੀ ਦੀ ਉਚਾਈ ਲਗਪਗ 8800 ਮੀਟਰ ਹੈ। ਇਸਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ। ਇਸ ਟੀਮ ਨੇ ਭਵਿੱਖ ਵਾਸਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨੀ ਸੀ। ਇਸ ਟੀਮ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਨਾ ਚੜ੍ਹਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਸੀ। ਹਾਂ ਇਹ ਗੱਲ ਜ਼ਰੂਰ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਰਾਹ ਲੱਭ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਪਰਬਤ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਮਿਲ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉੱਪਰ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।”

“ਫੇਰ ਕੀ ਬਣਿਆ?” ਮਨਤੇਸ਼ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਏਸ ਟੀਮ ਦੇ ਕੈਪਟਨ ਦਾ ਨਾਮ ਹਾਵਰਡ ਬਰੀ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਸੋਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉੱਪਰਲੀ ਹਵਾ ਵਿਚ ਆਕਸੀਜਨ ਦੀ ਘਾਟ ਇਸ

ਚੜ੍ਹਾਈ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾਕੁੰਨ ਰੋਲ ਨਿਭਾਏਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਾ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੀ ਸੀ। ਹਾਵਰਡ ਬਰੀ ਨੇ ਮਿਲੋਰੀ ਨੂੰ ਜੋ ਇਸ ਟੀਮ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਯੰਗ ਹਸਬੈਂਡ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦਾ ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਾਹਿਰ, ਨੂੰ ਉਸ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ ਵੱਲ ਭੇਜਿਆ, ਜੋ ਐਵਰੈਸਟ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਥੱਲੇ ਨੂੰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਿਲੋਰੀ ਇਸ ਦੀ ਜੜ੍ਹ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿਆ ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਸਦੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੀ ਉਦੋਂ ਕੋਈ ਹੱਦ ਨਾ ਰਹੀ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੇਹੱਦ ਭਿਆਨਕ ਅਤੇ ਬਰਫੀਲੇ ਤੂਫਾਨ ਦੀ ਕੰਧ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ, ਇਸਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਸਕਣਾ ਅਸੰਭਵ ਸੀ। ਇਸ ਬਰਫੀਲੀ ਕੰਧ ਵਿਚ ਮਿਲੋਰੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਮਘੌਰਾ ਵਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਂ ਉਸਨੇ ਨਾਰਥਕੋਲ ਰੱਖਿਆ। ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਮਿਲੋਰੀ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉੱਤਰ ਵੱਲੋਂ ਨਾਰਥਕੋਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਪੂਰਬ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੀ ਟੀਮ ਪੂਰਬੀ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਇਕੱਠੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਇਕ ਬੇਹੱਦ ਔਖੇ ਯਤਨ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਮਿਲੋਰੀ ਨਾਰਥਕੋਲ ਦੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਲਗਪਗ 7000 ਮੀਟਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਬਹੁਤ ਬਰਫ਼ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਸ ਟੀਮ ਦਾ ਆਪਣਾ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਰਾਹ ਲੱਭ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੱਜ ਤੱਕ ਏਸੇ ਰਾਹ ਹੀ ਹਰੇਕ ਚੜ੍ਹਾਈ ਚੜ੍ਹੀ ਗਈ ਹੈ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ।

“ਵਾਹ ..... ! ਰਾਹ ਤਾਂ ਲੱਭ ਲਿਆ। ਫੇਰ ਏਸ ਰਾਹ ਕੌਣ ਗਿਆ?” ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।

ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਮੰਮੀ ਕੌਲੀਆਂ ਵਿਚ ਖੀਰ ਲੈ ਕੇ ਆ ਗਏ। ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਚਮਕ ਆ ਗਈ। ਪਾਪਾ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਦਿਆਂ-ਸੁਣਦਿਆਂ ਥੋੜੀ ਸੁਸਤੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ।

“ਲਉ ਬਈ ਬੱਚਿਓ... .. ਆਪੋ-ਆਪਣੀਆਂ ਕੌਲੀਆਂ ਚੁੱਕੋ ਤੇ ਖੀਰ ਖਾਉ ... .. ਪਰ ਰਜਾਈਆਂ 'ਤੇ ਡੁਲਣੋਂ ਬਚਾਇਓ।” ਮੰਮੀ ਦਾ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਸੀ।

“ਚਲੋ ਖੀਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਾਂ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀਏ।” ਮੈਂ ਪਾਪਾ ਨੂੰ ਖੀਰ ਦੀ ਕੌਲੀ ਫੜਾਉਂਦਿਆਂ ਬੋਲੀ।

“ਉਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਜਨਰਲ ਬਰੂਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਲਈ ਫੇਰ ਤੋਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਬਰੂਸ ਖੁਦ ਤਾਂ ਵਧੇਰੇ ਉੱਚਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਸਦਾ ਕੰਮ ਟੀਮ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ, ਚੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਸੇਧ,

ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣੀ ਅਤੇ ਕੁਲੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਸ਼ੌਂਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਸੀ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਫੇਰ ਤੋਂ ਲੜੀ ਜੋੜੀ।

“ਅੰਕਲ, ਇਹ ਕੁਲੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਪੈਂਦੀ ਐ ਪਹਾੜਾਂ ’ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਸਮੇਂ?” ਅਮਰੀਨ ਨੇ ਖੀਰ ਖਾਂਦਿਆਂ-ਖਾਂਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਕੁਲੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ, ਹਰ ਪਰਬਤ ਚੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਕ ਪੈਰ ਵੀ ਪੁੱਟਣਾ ਔਖਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਏਨੀ ਉਚਾਈ ’ਤੇ ਚੜ੍ਹਨਾ ਹੀ ਅਤਿਅੰਤ ਔਖਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਮਾਨ ਦਾ ਬੋਝ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਕੁਲੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ, ਜਿੰਨਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਨ ਢੋਂਦਿਆਂ ਹੀ ਬੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿਚ ਬਤੀਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਇਹ ਕੁਲੀ ਛੇਤੀ ਹੀ ਹਿੰਮਤ ਹਾਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੌਸਮ ਦੀ ਮਾਮੂਲੀ ਜਿਹੀ ਖਰਾਬੀ ਤੋਂ ਹੀ ਘਬਰਾ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਇਹਨਾਂ ਕੁਲੀਆਂ ਦੇ ਨਿਰਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੋ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਹੀ ਅਸਫਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਕੁਲੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਰੱਖਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਹੌਂਸਲਾ ਅਤੇ ਸ਼ੌਂਕ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ’ਤੇ ਸਾਰੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਦਾਰੋਮਦਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਬਰੂਮ ਕੋਲ ਚੋਟੀ ’ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਮਿਲੌਰੀ, ਨਾਰਟਨ, ਸਮਰਵੈਲ ਅਤੇ ਫੰਚ ਵਰਗੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀ ਸਨ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਹਰੇਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਤਾਕਤਵਰ ਸਨ।”

ਪਾਪਾ ਨੇ ਖੀਰ ਦੇ ਚਮਚੇ ਲਾਉਂਦਿਆਂ-ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ।

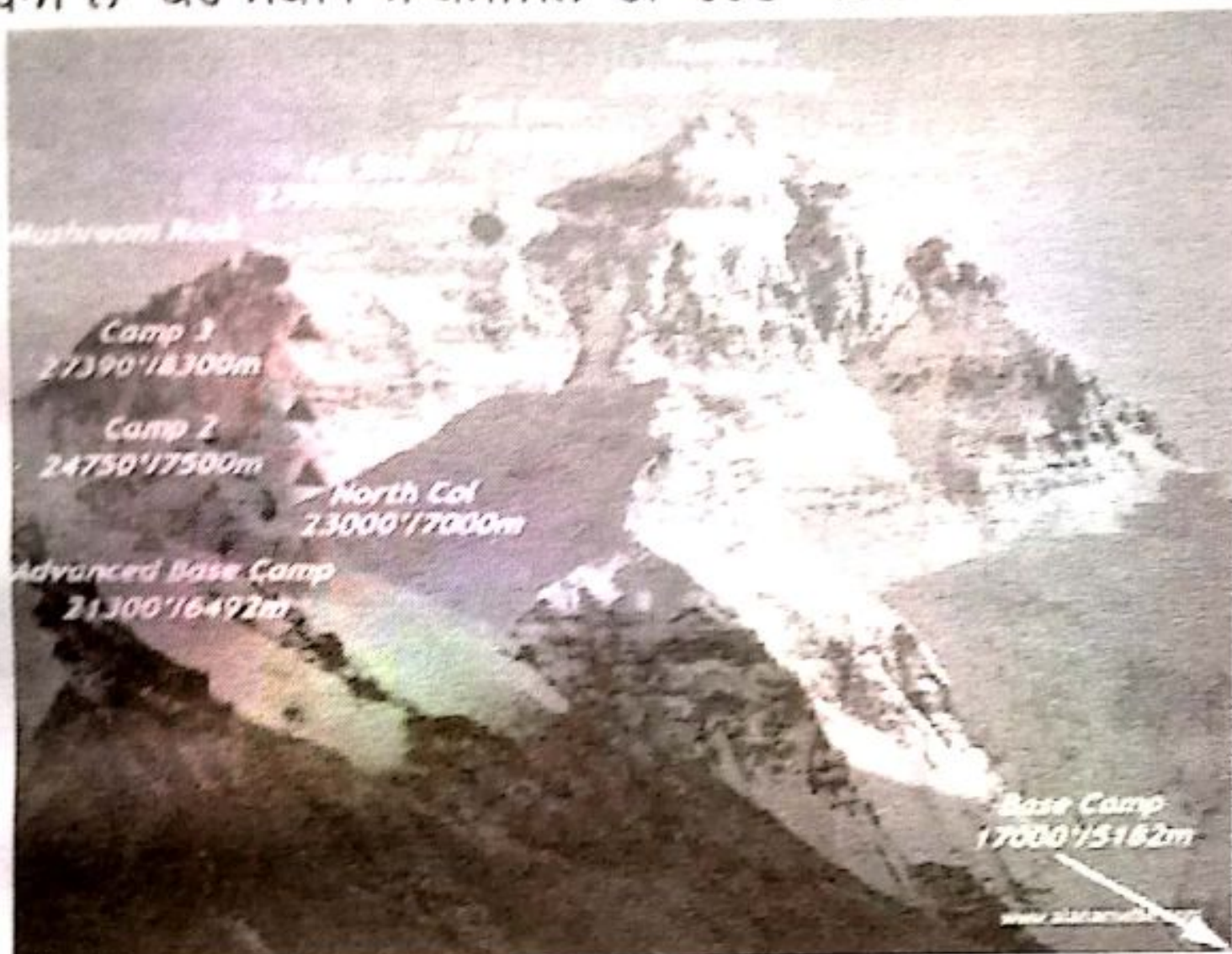
“ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਹ ਤਾਂ ਚੜ੍ਹ ਹੀ ਗਏ ਹੋਣਗੇ ਚੋਟੀ ’ਤੇ?” ਮੰਜੂ ਬੋਲੀ।

“ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਦੱਸਦੈਂ ਥੋੜ੍ਹਾ.... ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਛੇਤੀ-ਛੇਤੀ ਖੀਰ ਦੇ ਦੋ ਚਮਚੇ ਲਾ ਕੇ ਕਿਹਾ।

“ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਅਸੀਂ ਉੱਚੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਸਾਨੂੰ ਹਵਾ ਵਿਚ ਆਕਸੀਜਨ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਸਾਹ ਲੈਣ ਵਿਚ ਤਕਲੀਫ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਟੀਮ ਨੇ ਵੀ ਜਦੋਂ ਆਪਣੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਸਾਹਮਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸੁਆਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਆਕਸੀਜਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਧਨ ਅਪਣਾਏ ਜਾਣ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਆਕਸੀਜਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਛੋਟੀ ਮਸ਼ੀਨ ਦਾ ਵੀ ਭਾਰ 10-12 ਕਿਲੋ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਏਨਾ ਵਜ਼ਨ ਲੈ ਕੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਚੜ੍ਹਨਾ ਹੋਰ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਜਕੋ ਤੱਕੀ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਅਖੀਰ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਤੌਰ ’ਤੇ ਇਸਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਮਾਰਚ 1922 ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਇਸ ਟੀਮ ਨੇ ਦਾਰਜੀਲਿੰਗ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਐਵਰੈਸਟ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦੀ

ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ, ਪੰਤੂ ਇਹ ਟੀਮ ਜਿਸ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਉਮੀਦਾਂ ਸੀ, ਕੁਝ ਵੀ ਖਾਸ ਨਾ ਕਰ ਸਕੀ। ਆਕਸੀਜਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ

'ਤੇ ਏਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਰ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵਧੇਰੇ ਉੱਪਰ ਨਾ ਚੜ੍ਹ ਸਕੇ ਅਤੇ ਜਿੰਨ੍ਹਾ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀਆਂ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਆਕਸੀਜਨ ਤੋਂ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਹੀ ਮਿਲੌਰੀ ਅਤੇ ਨਾਰਟਨ 8300 ਮੀਟਰ ਦੀ ਉਚਾਈ ਤੱਕ ਹੀ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ। 7 ਜੂਨ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਧੁੱਪ ਕਾਰਨ ਨਾਰਥ ਕੋਲ ਦੇ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ ਪਿਘਲ ਗਏ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰੇ ਸੱਤ ਕੁਲੀ ਇਸ ਥੱਲੇ ਦੱਬਕੇ ਸਦਾ ਲਈ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿ ਗਏ ਤਾਂ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਸਫਲ ਹੋ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ।"

ਹੁਣ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਜਣਿਆਂ ਨੇ ਖੀਰ ਵਾਲੀਆਂ ਕੋਲੀਆਂ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਭੱਜਕੇ ਰਸੋਈ ਵਿਚ ਕੋਲੀਆਂ ਮੰਮੀ ਨੂੰ ਫੜਾ ਆਈ।

ਪਾਪਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ।

“ਐਵਰੈਸਟ ਜਾਂ ਉੱਤਰੀ-ਦੱਖਣੀ ਧਰੁਵ 'ਤੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਕੋਈ ਟੀਮ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਜੋ ਟੀਮ ਮੈਂਬਰ ਅਖੀਰੀ ਮੰਜ਼ਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਹੋ ਸਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਆਰਾਮ ਮਿਲਦਾ ਰਹੇ ਤਾਂ ਕਿ ਆਪਣੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਸਮੇਂ ਉਹ ਸਿਹਤਮੰਦ ਹੋਣ, ਪੰਤੂ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਕਈ ਵਾਰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਹੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਟੀਮ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਜ਼ੋਰ ਲਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਨਾਰਥ ਕੋਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਹਿੱਸਾ ਸਭ ਤੋਂ ਭਿਆਨਕ ਹੈ।

ਮਨੁੱਖ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਚੜ੍ਹਿਆ/15

ਕਿਉਂਕਿ ਲਗਪਗ 2200 ਮੀਟਰ ਤੱਕ ਭਿਆਨਕ ਢਾਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ 60-70 ਮੀਟਰ ਤੱਕ ਡੂੰਘੀਆਂ ਖੱਡਾਂ ਹਨ, ਹਰ ਸਮੇਂ ਬਰਫ਼ੀਲੇ ਤੂਫ਼ਾਨ ਦਾ ਖਤਰਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਟੀਮ ਦਾ ਮਿਲ਼ੋਰੀ ਅਤੇ ਨਾਰਟਨ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਤੋਂ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕੁਲੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾਣ, ਰੱਸੇ ਬੰਨਣ ਅਤੇ ਰਸਤਾ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਏਨੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਪਈ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੀ ਨਾ ਰਹੇ। ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਅੱਜ ਦੁਨੀਆਂ ਮੰਨਦੀ ਐ ਕਿ ਮਿਲ਼ੋਰੀ ਅਤੇ ਨਾਰਟਨ ਵਰਗੇ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਦੁਬਾਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣ। ਦੂਜੀ ਦਿੱਕਤ ਇਸ ਟੀਮ ਨੂੰ ਇਹ ਆਈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਆਖਰੀ ਪੜਾਅ, ਜਿਥੋਂ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਧਾਵਾ ਬੋਲਣਾ ਸੀ, ਵਧੇਰੇ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਨਾ ਬਣ ਸਕਿਆ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ 7700 ਮੀਟਰ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ ਲੈ ਕੇ ਐਵਰੈਸਟ ਦੀ ਚੋਟੀ ਤੱਕ ਦੀ 1200 ਮੀਟਰ ਹੋਰ ਚੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਵਾਪਸੀ ਇਕ ਹੀ ਦਿਨ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਕਰਨੀ ਅਸੰਭਵ ਸੀ।”

“ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਨੇ ਕਿੰਨੀ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਪਰ . . . .।” ਨਵਰੀਤ ਨੇ ਲੰਮਾ ਸਾਹ ਲਿਆ।

“ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਯਤਨ ਸਫਲ ਨਾ ਹੋਇਆ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਏਹਦਾ ਇਕ ਵਧੀਆ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਇਹ ਗੱਲ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਏਨੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਕਈ ਦਿਨ ਜਿਉਂਦਾ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 6500 ਮੀਟਰ ਉਚਾਈ ਨੂੰ ਹੀ ਆਖਰੀ ਹੱਦ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਸੋਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ 7000 ਮੀਟਰ ਦੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸੌਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਪਹਿਲੀ ਰਾਤ ਨੀਂਦ ਆ ਵੀ ਗਈ ਤਾਂ ਦੂਜੀ ਰਾਤ ਤਾਂ ਜਾਗਣਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ। ਪਰ ਨਤੀਜਾ ਉਲਟ ਰਿਹਾ। ਪਹਿਲੀ ਰਾਤ ਕੁਝ ਬੇਚੈਨੀ ਨਾਲ ਗੁਜ਼ਰੀ, ਦੂਜੀ ਰਾਤ ਪਹਿਲੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਠੀਕ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਸੌਣ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰੱਥ ਹੋ ਗਿਆ। ਮਤਲਬ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸਰੀਰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਖੁਦ ਹੀ ਢਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਸੀ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਤੋਂ ਸਿਰਹਾਣਾ ਲਾਉਂਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ।

“ਇਸ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਗਿਆ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ?” ਮਨਤੇਸ਼ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਚਾਹੇ ਕਿੰਨੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਆਉਣ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕਦੇ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।” ਸਰਵਰ ਨੇ ਮਨਤੇਸ਼ ਨੂੰ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ।

“ਹਾਂ..... ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ 1924 ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਟੀਮ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ

ਫਤਿਹ ਕਰਨ ਲਈ ਚੱਲ ਪਈ। ਇਸਦੇ ਵੀ ਕੈਪਟਨ ਬਰੂਸ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾਰਟਨ ਵਾਈਸ ਕੈਪਟਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੀ। ਮਿਲੇਰੀ ਅਤੇ ਸਮਰਵੈੱਲ ਵਰਗੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਵੇਂ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀਆਂ ਵਿਚ ਇਰਵਿਨ, ਜਾਫਰੀ, ਬਰੂਸ ਅਤੇ ਉਡੀਅਲ ਵਰਨਣਯੋਗ ਸਨ। ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਟੀਮ ਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਲਈ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਜਨਰਲ ਬਰੂਸ ਬੁਖਾਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਤਿੱਬਤ ਦੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਅੱਗੇ ਨਾ ਵੱਧ ਸਕਿਆ। ਇਹ ਟੀਮ ਫੇਰ ਨਾਰਟਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਛੇਤੀ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਛੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚ-ਵਿਚ ਹੀ 6400 ਮੀਟਰ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਪੜਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਏਥੇ ਆ ਕੇ ਫੇਰ

ਦਿੱਕਤਾਂ ਆਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਪੱਛਮ ਵੱਲੋਂ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਬਰਫੀਲੀਆਂ ਹਵਾਵਾਂ ਚੱਲ ਪਈਆਂ ਅਤੇ ਏਨਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਆਸਾਂ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਫਿਰ ਗਿਆ। ਬਰਫੀਲੇ ਤੂਫਾਨ ਕਾਰਨ ਠੰਢ ਬੇਹੱਦ ਵੱਧ ਗਈ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਹਨਾਂ ਬਹਾਦਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਉਹ ਥੋੜੇ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਮੁੜ ਥੱਲੇ ਉੱਤਰ ਆਏ। ਜਦੋਂ ਮੌਸਮ ਕੁਝ ਸੁਧਰਿਆ ਤਾਂ ਛੇਤੀ-ਛੇਤੀ ਅਗਲੇ ਤਿੰਨੇ ਪੜਾਅ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਨਸ਼ਟ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਾਰਥਕੋਲ 'ਤੇ ਚੌਥਾ ਪੜਾਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਚਾਰ ਕੁਲੀਆਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ

ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਨਾਰਟਨ ਅਤੇ ਸਮਰਵੈੱਲ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਪਈਆਂ ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗੀਆਂ ਪਈਆਂ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਮੁੜਨਾ ਪਿਆ। ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਤੋਂ ਸਾਰੀ ਟੀਮ ਥੱਲੇ ਉੱਤਰ ਆਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੁਲੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਸਿਰਫ 15 ਕੁਲੀ ਹੀ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਏ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਹਨਾਂ ਬਹਾਦਰਾਂ ਨੇ 15 ਕੁਲੀਆਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਨਾਲ ਹੀ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ।”

“ਐਂਤਕੀ ਤਾਂ ਫੇਰ ਇਹਨਾਂ ਦਾ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦਾ ਪੱਕਾ ਇਰਾਦਾ ਧਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।” ਮੰਜੂ ਨੇ ਰਜਾਈ ਉੱਪਰ ਨੂੰ ਖਿੱਚਦਿਆਂ ਆਖਿਆ।

“ਹਾਂ ਇਹ ਤਾਂ ਸੀ ਹੀ। ਪਹਿਲੀ ਜੂਨ ਨੂੰ ਮਿਲੇਰੀ ਅਤੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ 7700 ਮੀਟਰ ਉਚਾਈ ਉੱਪਰ ਪੰਜਵਾਂ ਪੜਾਅ ਕੀਤਾ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਕੁਲੀਆਂ ਨੇ ਹੋਰ ਉੱਪਰ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਹੁਣ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਹੀ ਨਾ ਰਿਹਾ।”

“ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬਾਕੀ ਸਾਥੀ?” ਸਦੀਵ ਨੇ ਸੁਆਲ ਕੀਤਾ।

“ਨਾਰਟਨ ਅਤੇ ਸਮਰਵੈਲ ਨੇ ਕੁਲੀਆਂ ਦੇ ਇਕ ਨਵੇਂ ਗਰੁੱਪ ਨਾਲ ਐਵਰੈਸਟ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪੰਜਵੇਂ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ 8200 ਮੀਟਰ ਦੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਛੇਵਾਂ ਪੜਾਅ ਕੀਤਾ ਅਤੇ 4 ਜੂਨ ਨੂੰ ਐਵਰੈਸਟ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਇਕ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਇਹ ਬਹਾਦਰ 8500 ਮੀਟਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ 400 ਮੀਟਰ ਦੂਰ। ਹਾਲੇ ਏਥੋਂ ਤੱਕ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਬੇਹੱਦ ਬਕਾਵਟ ਕਾਰਨ ਇਹ ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਾ ਵੱਧ ਸਕੇ। ਨਾਰਟਨ, ਸਮਰਵੈਲ ਤੋਂ ਕੁਝ ਅੱਗੇ ਗਿਆ ਪ੍ਰੰਤੂ 30

ਮੀਟਰ ਹੋਰ ਉੱਪਰ ਜਾ ਕੇ ਉਸਦੀ ਤਾਕਤ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੁਆਬ ਦੇ ਗਈ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਗੱਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ।

“ਇਸ ਨਾ ਕਾਮਯਾਬੀ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਹਾਰ ਮੰਨ ਲੈਂਦਾ ਪ੍ਰੰਤੂ ਮਿਲੋਰੀ ਨੇ ਇਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਰ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਬਣਾਇਆ। ਉਸਨੇ ਨੌਜਵਾਨ ਇਰਵਿਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਆ। ਆਕਸੀਜਨ ਵਾਲੇ ਯੰਤਰਾਂ ਨੂੰ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਚੁੱਕਿਆ ਅਤੇ ਛੇਵੇਂ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਹੀ ਦਮ ਲਿਆ। ਉਥੋਂ ਉਸਨੇ ਉਡੀਅਲ, ਜੋ ਪੰਜਵੇਂ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਲਾਮਤ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਸਦਾ ਲਈ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ।”

“ਉਹ ਕਿੱਧਰ ਚਲੇ ਗਏ?” ਅਮਰੀਨ ਨੇ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦਿਆ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਉਡੀਅਲ ਨੇ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਛੇਵੇਂ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸਨੇ ਜਦੋਂ ਨਜ਼ਰ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕੀ ਤਾਂ 8500 ਮੀਟਰ ਦੀ ਉਚਾਈ ਤੱਕ ਜੋ ਚਟਾਨਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ 400 ਮੀਟਰ ਦੀ ਅਖੀਰੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਉਸਨੇ ਦੋ ਪਰਛਾਵੇਂ ਵੇਖੇ ਸਨ। ਉਸਦੇ ਵੇਖਦੇ-ਵੇਖਦੇ ਹੀ ਉਹ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਬੱਦਲ ਛਾ ਗਏ। ਉਡੀਅਲ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਿਲੋਰੀ ਅਤੇ ਇਰਵਿਨ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਿਨ ਦੇ 2 ਵੱਜੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੋਵੇਂ ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਹੁੰਚ ਸਥਾਨ ਤੋਂ

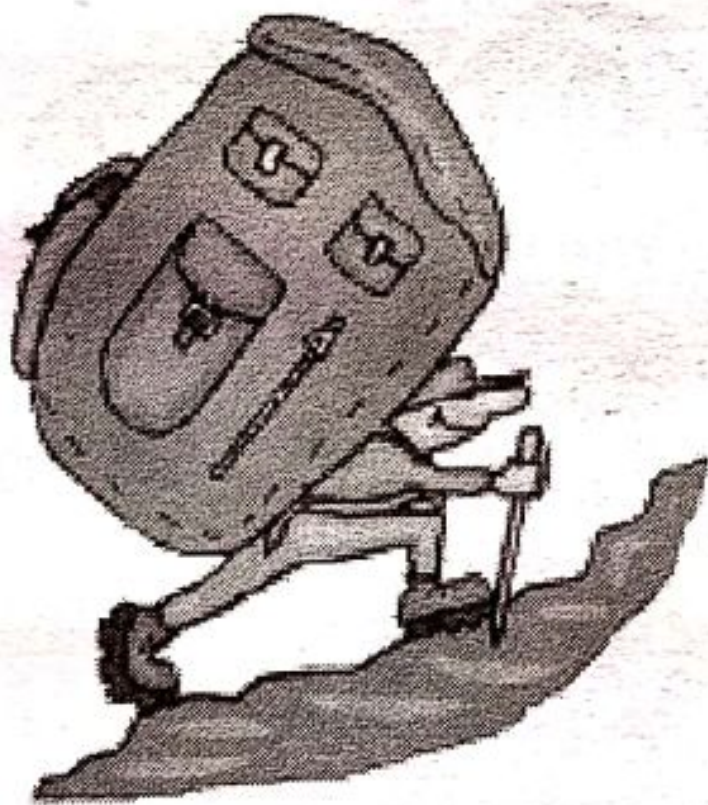

ਏਨਾ ਦੂਰ ਹੋਣਾ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਉਡੀਅਲ ਨੂੰ ਨਿਗਾਹ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਿਲੋਰੀ ਵਰਗਾ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਵਿਅਕਤੀ 2 ਵਜੇ ਤੱਕ ਏਨਾ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਡੀਅਲ ਨੇ ਉਸ ਦਿਨ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀਆਂ ਛੇਵੇਂ ਦਿਨ ਦੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਵੀ ਵੇਖੀਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਉਹ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਕਿ ਰਾਤ ਨੂੰ ਇਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਹੀ ਆਦਮੀ ਠਹਿਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਆਪ ਉਹ ਪੰਜਵੇਂ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਮੁੜਕੇ ਆ ਗਿਆ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਫੇਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿਚ ਨਿਕਲਿਆ ਅਤੇ 8300 ਮੀਟਰ ਤੱਕ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਖੁਰਾ ਖੋਜ ਨਾ ਮਿਲਿਆ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਯਕੀਨ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਕਿ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸਦਾ ਲਈ ਆਪਣੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ।” ਪਾਪਾ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਹੌਲੀ ਹੋ ਗਈ।

“ਉਛ! ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਨ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਗਏ।” ਸਭ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲਿਆ।

“ਪਰ ਉਹ ਗਏ ਕਿੱਧਰ?” ਮਨਤੇਸ਼ ਦੀ ਜਗਿਆਸਾ ਜਾਗੀ।

“ਮਿਲੋਰੀ ਅਤੇ ਇਰਵਿਨ ਦੀ ਹੋਣੀ ਬਾਰੇ ਕਈ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕੁਝ ਇਕ ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚੇ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਵਾਪਸ ਮੁੜਦਿਆਂ ਰਾਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਇਕ ਰਾਤ ਰਹਿਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਮੌਤ ਹੈ। ਨਾਰਟਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਦੁਰਘਟਨਾ ਚੜ੍ਹਾਈ ਸਮੇਂ ਵਾਪਰੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਵਾਪਸੀ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰੰਤੂ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ ਮਿਲੋਰੀ ਅਤੇ ਇਰਵਿਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਡੂੰਘਾ ਸਾਹ ਲਿਆ।

“ਫੇਰ ਤਾਂ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਤੀਜੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਵੀ ਅਸਫਲ ਹੋ ਗਈ?” ਸਦੀਵ ਬੋਲੀ।

“ਨਹੀਂ ਏਦਾਂ ਨਹੀਂ, ਭਲਾਂ ਐਵਰੈਸਟ ਉਪਰ ਚੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੋ ਜਣਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਤੋਂ ਹੱਥ ਵੀ ਧੋਣੇ ਪਏ ਪ੍ਰੰਤੂ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਕਈ ਚੰਗੇ ਨਤੀਜੇ ਵੀ ਨਿਕਲੇ। ਇਕ ਤਾਂ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 8000 ਮੀਟਰ ਤੱਕ ਦੀ ਉਚਾਈ ਤੱਕ ਜਾ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਉਡੀਅਲ ਦੋ ਵਾਰੀ 8300 ਮੀਟਰ ਦੀ ਉਚਾਈ ਤੱਕ ਚੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਲਗਾਤਾਰ 10 ਦਿਨ 7000 ਮੀਟਰ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਬਿਤਾਏ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ।

“ਫੇਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਰ ਕੌਣ ਗਿਆ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜਨ ਲਈ?” ਇਹ

ਅਮਰੀਨ ਦਾ ਸੁਆਲ ਸੀ।

“ਇਸ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਅੱਠ ਸਾਲ ਤੱਕ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ ਕਰਨ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਲੱਦੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੱਸਦੀ ਰਹੀ।” ਪਾਪਾ ਬੋਲੇ।

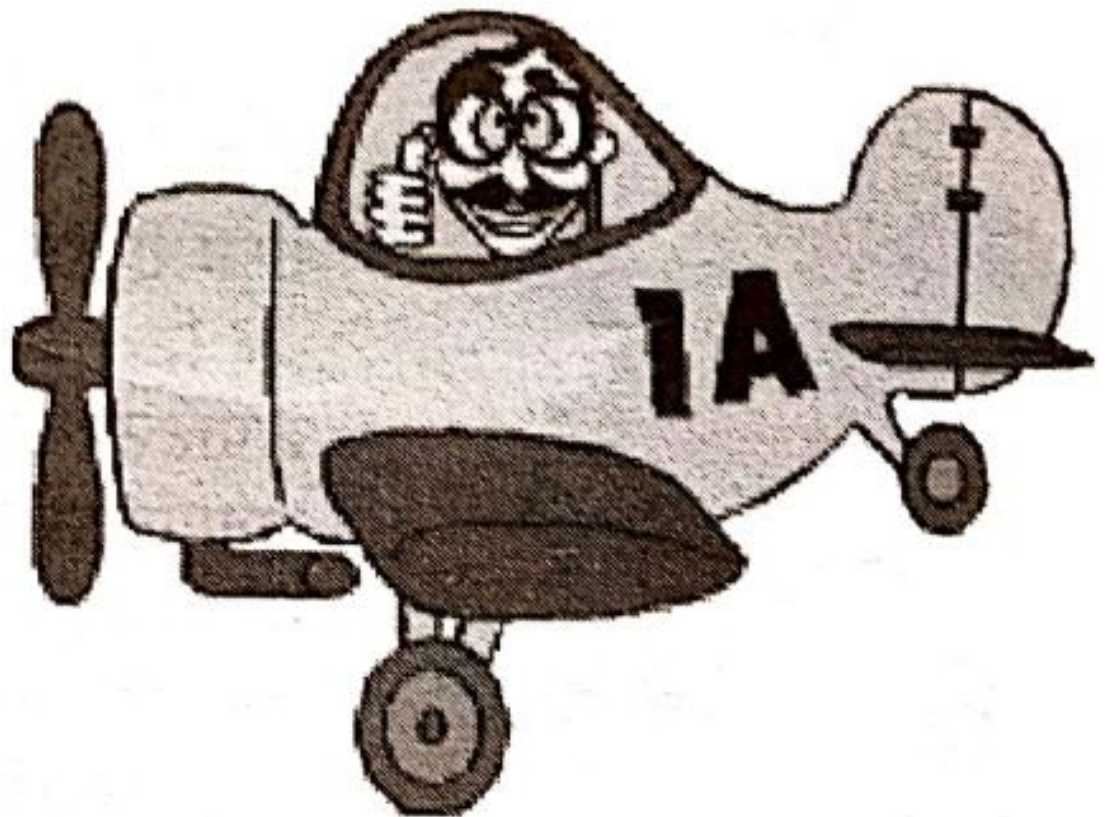
“ਕਿਉਂ ਅੰਕਲ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਡਰ ਗਏ।” ਨਵਰੀਤ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਨਹੀਂ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਤਿੱਬਤ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 1933 ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ।”

ਪਾਪਾ ਨੇ ਗੱਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ, “ਅਖੀਰ 1933 ਵਿਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲਣ 'ਤੇ ਚੌਥੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਇਕ ਹਵਾਈ ਦਲ ਐਵਰੈਸਟ ਦੇ ਉੱਪਰ ਉੱਡਣ ਲਈ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਤੋਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਐਵਰੈਸਟ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨਕਸ਼ੇ ਉੱਪਰੋਂ ਅਸਮਾਨ ਵਿਚੋਂ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਲਏ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕਿ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੱਦਦ ਮਿਲ ਸਕੇ।

ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਸ ਉਡਾਨ 'ਤੇ ਪੈਸਾ ਖਰਚਿਆ ਵੀ ਵਿਅਰਥ ਹੀ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਵਿਚੋਂ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਨਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਚੋਟੀ ਹੈ ਕਿਹੜੀ?”

“ਚੌਥੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਅੰਕਲ ਕੌਣ-ਕੌਣ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸੀ?” ਸਰਵਰ ਬੋਲਿਆ।

“ਹੁਣ ਤੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀ ਤਾਂ ਉਮਰ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਰੇ ਨਵੇਂ ਵਿਅਕਤੀ ਚੁਣੇ ਗਏ ਅਤੇ ਰਟਲਜ਼ ਨੂੰ ਹਿਮਾਲਿਆ ਪਰਬਤ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਸਦਾ ਨੇਤਾ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਖੁਦ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਮਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਵਧੇਰੇ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਤਜਰਬੇ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਕਾਰਨ ਉਹ ਹੀ ਇਸ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਯੋਗ ਸੀ। ਅੱਠ ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਰੇ ਦਾਰਜੀਲਿੰਗ ਤੋਂ ਚੱਲ ਪਏ। ਆਕਸੀਜਨ ਦਾ ਯੰਤਰ ਭਾਵੇਂ ਨਾਲ ਲੈ ਲਿਆ ਪ੍ਰੰਤੂ ਵਧੇਰੇ ਜ਼ੋਰ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ 'ਤੇ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 16 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਦੂਜਾ ਪੜਾਅ 6000 ਮੀਟਰ ਦੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਕੀਤਾ। 2 ਮਈ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਰੇ ਤੀਜੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਜੋ ਨਾਰਥ ਕੋਲ ਦੇ ਥੱਲੜੇ ਸਿਰੇ ਉੱਪਰ 21 ਫੁੱਟ 'ਤੇ ਸੀ। ਹੁਣ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਖਤਰਨਾਕ ਹਿੱਸਾ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ।”

“ਉਹ ਕਿਵੇਂ?” ਮਨਤੇਸ਼ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਨਾਰਥਕੋਲ ਨਜ਼ਦੀਕ ਜਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਜਣਿਆਂ ਦੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਕੋਈ ਹੱਦ ਨਾ ਰਹੀ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਅੱਠ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਬਦਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਰਾਹ ਰਸਤਿਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾਮੋ ਨਿਸ਼ਾਨ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਭ ਕੁਝ ਬਰਫ਼ ਨੇ ਬਦਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। 8 ਮਈ ਤੋਂ 15 ਮਈ ਤੱਕ ਸਾਰੇ ਜਣਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਰਫ਼ ਵਿਚ ਕਦਮ ਜਮਾਉਣ, ਰੱਸੀਆਂ ਬੰਨਣ ਅਤੇ ਕੁਲੀਆਂ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਚੜ੍ਹਾਉਣ 'ਤੇ ਲਾ ਦਿੱਤੀ, ਤਾਂ ਕਿਤੇ ਜਾ ਕੇ ਉਹ ਨਾਰਥਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਫੇਰ ਤੂਫ਼ਾਨੀ ਹਵਾਵਾਂ ਚੱਲਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ। ਪੰਜ ਦਿਨ ਹੋਰ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲੀ ਕਿ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਖਾੜੀ ਵਿਚੋਂ ਮੌਸਮੀ ਹਵਾਵਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਕਾਹਲੀ ਹੋ ਗਈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਤੱਕ ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਸਮਿੱਥ ਅਤੇ ਸਪਟਨ, ਜੋ ਪੰਜਵੇਂ ਪੜਾਅ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸੀ, ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਕੇ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਗਏ ਅਤੇ 27 ਤਾਰੀਕ ਤੱਕ ਇਕ ਕਦਮ ਵੀ ਅੱਗੇ ਨਾ ਰੱਖ ਸਕੇ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ।

“ਫੇਰ?” ਮੰਜੂ ਬੋਲੀ।

“28 ਤਾਰੀਕ ਨੂੰ ਦਿਨ ਸਾਫ਼ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਸੀ। ਹੈਰਿਸ, ਵਿਗਰ, ਬਰਨ ਅਤੇ ਲੌਗਲੈਂਡ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪੰਜਵੇਂ ਪੜਾਅ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ ਚੱਲਕੇ ਅੱਠ

ਕੁਲੀਆਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ 8400 ਮੀਟਰ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਛੇਵਾਂ ਪੜਾਅ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਏਨੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਵਰਗ ਮੀਟਰ ਥਾਂ ਮਿਲਣੀ ਵੀ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਤੰਬੂਆਂ ਨੂੰ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨਾ ਆਸਾਨ ਕੰਮ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ

ਲੌਗਲੈਂਡ ਕੁਲੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਵੇਂ ਪੜਾਅ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਿਆ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਇਸਦੀ ਜਾਨ ਬਚੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੁੜਦੇ ਸਮੇਂ ਬਰਫ਼ੀਲੀ ਹਵਾ ਫੇਰ ਪੂਰੀ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਹੈਰਿਸ ਅਤੇ ਵਿਗਰ ਆਖਰੀ ਹਮਲੇ ਲਈ ਉੱਪਰ ਰਹਿ ਗਏ। ਰਾਤ ਨੂੰ ਉਚਾਈ ਵਧੇਰੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਤਾ ਵੀ ਨੀਂਦ ਨਾ ਆਈ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਚੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੀਆਂ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਬਰਫ਼ੀਲੇ ਤੂਫ਼ਾਨ ਅਤੇ ਤਾਜ਼ਾ ਬਰਫ਼ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਰਸਤਾ ਬੇਹੱਦ ਕਠਿਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੋ ਵਜੇ ਤੱਕ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਕਿ ਸ਼ਾਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਵਾਪਸ ਵੀ ਛੇਵੇਂ ਪੜਾਅ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਣ। ਕਿਉਂਕਿ ਮਸਲਾ ਸਿਰਫ਼ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਗੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਵਾਪਸ ਮੁੜਨ ਦਾ ਵੀ ਸੀ। ਸਾਢੇ ਬਾਰਾਂ ਤੱਕ ਇਹ

ਮਨੁੱਖ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਚੜ੍ਹਿਆ/21

ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ 8600 ਮੀਟਰ ਉਚਾਈ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸੀ, ਇਹ ਉਚਾਈ ਸੀ ਜੋ 1924 ਵਿਚ ਨਾਰਟਨ ਪਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ ਸ਼ਾਇਦ ਚਾਰ ਵਜੇ ਤੱਕ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਤਾਂ ਜਾਂਦੇ ਪ੍ਰੰਤੂ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੁੜ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਾ ਚਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਹੀ ਮੁੜਨਾ ਪਿਆ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ।

“ਤਾਂ ਫਿਰ ਸਾਰੇ ਜਣੇ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਆਏ।” ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਨਹੀਂ, ਏਦਾਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹਾਰ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਸੀ ਉਹ। ਹੈਰਿਸ ਅਤੇ ਵਿਗਰ ਚਾਰ ਵਜੇ ਤੱਕ ਛੇਵੇਂ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਮੁੜ ਆਏ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਏਥੇ ਸਮਿਥ ਅਤੇ ਸਪਟਨ ਅਗਲੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਸੋ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਵੇਂ ਪੜਾਅ ਤੱਕ ਉਤਰਨਾ ਪਿਆ।”

“ਅੱਛਾ ਹੁਣ ਫਿਰ ਸਮਿਥ ਤੇ ਸਪਟਨ ਦੀ ਵਾਰੀ ਸੀ?” ਅਮਰੀਨ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਚਮਕ ਸੀ।

“ਹਾਂ. . . ਪਹਿਲੀ ਰਾਤ ਏਹਨਾਂ ਦੀ ਬੇਚੈਨੀ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਰੀ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਬਰਫਬਾਰੀ ਕਾਰਨ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਤੰਬੂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਾ ਨਿਕਲ ਸਕੇ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਦਿਨ, ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 8400 ਮੀਟਰ ਦੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਬਿਤਾਉਣੀ ਪਈ। ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਅਤਿਅੰਤ ਠੰਢ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਤਿਆਰ ਨਾ ਹੋ ਸਕੇ। ਸਪਟਨ ਥੋੜੀ ਦੂਰ ਤੱਕ ਸਾਥ ਦੇ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਉਸਦੇ ਪੈਟ ਵਿਚ ਦਰਦ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਹੁਣ ਸਮਿਥ ਇਕੱਲਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਬਰਫਬਾਰੀ ਅਤੇ ਚਟਾਨਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਗਿਆਰਾਂ ਵਜੇ ਤੱਕ ਉਹ ਵੀ ਉਸ ਥਾਂ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ, ਜਿਥੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੈਰਿਸ ਅਤੇ ਵਿਗਰ ਪਹੁੰਚੇ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਅੱਠ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਰਟਨ ਆਪਣੇ ਅਥਾਹ ਹੌਸਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੇ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਉਸਦੀ ਸਰੀਰਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਵੀ ਜੁਆਬ ਦੇ ਗਈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਐਵਰੈਸਟ ਤੋਂ ਹਾਰ ਮੰਨਕੇ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਪਿਆ। ਉਹ ਏਨਾਂ ਥੱਕ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਛੇਵੇਂ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਉਹ 13 ਘੰਟੇ ਸੁੱਤਾ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਥੱਲੇ ਉਤਰਿਆ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਾਲ ਚੌਥੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ।

“ਕਿਉਂ ਬੱਚਿਓ ਨੀਂਦ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਈ?” ਮੰਮੀ ਰਸੋਈ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਨਿਬੇੜਕੇ ਆ ਗਏ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਗਰਮ ਦੁੱਧ ਦੇ ਗਿਲਾਸਾਂ ਵਾਲੀ ਟਰੇਅ ਸੀ।

“ਲਉ ਬਈ ਚੁੱਕੋ ਆਪੋ-ਆਪਣਾ ਗਿਲਾਸ ਦੁੱਧ ਦਾ।” ਮੰਮੀ ਨੇ ਟਰੇਅ

ਸਾਰਿਆਂ ਅੱਗੇ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ।

ਅਸੀਂ ਇਕ-ਇਕ ਗਲਾਸ ਚੁੱਕ ਲਿਆ ਅਤੇ ਰਜਾਈਆਂ ਵਿਚ ਠੀਕ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਪਾਪਾ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਗਲਾਸ ਲੈ ਲਿਆ। ਮੰਮੀ ਵੀ ਆਪਣੀ ਰਜਾਈ ਲੈ ਕੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਬੈਠ ਗਏ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਕੋ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਸਾਂ।

“ਕਿੱਥੇ ਕੁ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਬਈ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਜਣੇ?” ਮੰਮੀ ਨੇ ਹਾਸੇ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਆਂਟੀ ਪਤੈ ਕਿੰਨੇ ਖਤਰੇ ਐ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵਿਚ, ਕੋਈ ਬਹਾਦਰ ਬੰਦਾ ਈ ਹੌਸਲਾ ਕਰ ਸਕਦੈ, ਸਾਡੇ ਵਰਗਾ ਨਹੀਂ।” ਨਵਰੀਤ ਬੋਲੀ।

“ਨਹੀਂ ਪੁੱਤਰ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੈ, ਉਹੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਹਿੰਮਤਾਂ ਵਾਲੇ ਹੀ ਮੰਜ਼ਲਾਂ ਸਰ ਕਰਦੇ ਨੇ।” ਮੰਮੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਜਾਈ ਠੀਕ ਕਰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ।

“ਅੰਕਲ ਫੇਰ ਕੌਣ ਗਿਆ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ?” ਮੰਜੂ ਨੇ ਦੁੱਧ ਦੀ ਘੁੱਟ ਭਰਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਿਛੋਂ 1936 ਵਿਚ ਰਟਲਜ਼ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਪੰਜਵੀਂ ਵਾਰ ਇਕ ਹੋਰ ਟੀਮ ਤਿਆਰ ਹੋਈ। ਇਹਨਾਂ ਕੋਲ ਸਾਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਨ ਸੀ। ਵਾਇਰਲੈਸ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਵੀ ਇਹਨਾਂ ਕੋਲ ਸੀ। ਪੰਤੂ ਐਵਰੈਸਟ ਦਾ ਮਿਜ਼ਾਜ ਇਸ ਵਾਰੀ ਏਨਾ ਖਰਾਬ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਨਾਰਥਕੋਲ ਤੱਕ ਹੀ ਮਸਾਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ। ਪਰ ਇਸ ਟੀਮ ਨੇ ਵੀ ਇਕ ਹੋਰ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰ ਲਈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਪੂਰਬ ਵਾਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਨਾਰਥਕੋਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਨਾ ਹੋਏ ਤਾਂ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਕੇ ਸਮਿਥ ਅਤੇ ਸ਼ਿਪਟਨ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਦਿਸ਼ਾ ਦੀ ਖੋਜ

ਕੀਤੀ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਦੁੱਧ ਵਾਲਾ ਖਾਲੀ ਗਲਾਸ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਫੇਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦਾ ਕਿਸੇ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਹੋਣਾ।” ਸਰਵਰ ਨੇ ਵੀ ਦੁੱਧ ਦਾ ਗਲਾਸ ਖਾਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

“ਨਹੀਂ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹਰੇਕ ਅਸਫਲਤਾ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰ ਢੇਰ ਸਾਰਾ ਹੌਸਲਾ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਖਿੱਚ ਦਿਨੋਂ-ਦਿਨ ਵੱਧਦੀ ਹੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਕ ਮੌਰਿਸ ਵਿਲਸਨ ਨਾਂ ਦੇ ਸਖ਼ਸ਼ 1934 ਵਿਚ ਜਹਾਜ਼ ਲੈ ਕੇ ਭਾਰਤ ਆਏ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦਾ ਕੋਈ ਤਜਰਬਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਐਵਰੈਸਟ ਦਾ ਪਿਆਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚਕੇ ਲੈ ਆਇਆ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਐਵਰੈਸਟ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚਣ

ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਏਨੇ ਔਖੇ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਿੱਧੇ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ 6-7 ਹਜ਼ਾਰ ਦੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਉਤਾਰਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਫੇਰ ਐਵਰੈਸਟ ਨੂੰ ਫਤਿਹ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜਹਾਜ਼ ਜ਼ਬਤ ਕਰ ਲਿਆ। ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਰਹਿਣਾ ਪਿਆ। ਅਖੀਰ ਉਹ ਲੁਕ ਕੇ ਭੱਜ ਗਏ ਅਤੇ ਭੇਸ ਬਦਲਕੇ ਐਵਰੈਸਟ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਏ। ਉਹ ਗਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੇ ਡਰੋਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਵੀ ਰਟਲਜ਼ ਦੀ

ਟੀਮ ਤੋਂ ਅੱਧੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਇਕ ਕੁਲੀ ਅਤੇ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਤੰਬੂ ਸੀ। ਉਹ ਹਾਲੇ ਤੀਜੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਕੁਲੀ ਨੇ ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਜੁਆਬ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਫੇਰ ਵੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਹਾਰੀ ਅਤੇ ਇਕੱਲੇ ਹੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਚੜ੍ਹਨ ਤੁਰ ਪਏ। ਜਾਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕੁਲੀ ਨੂੰ ਕਹਿ ਗਏ ਕਿ ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਤੱਕ ਉਡੀਕ ਕਰੀਂ, ਜੇ ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਨਾ ਆਇਆ ਤਾਂ ਸਮਝ ਲਵੀਂ ਕਿ ਮੈਂ ਦੁਨੀਆਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ।”

“ਫੇਰ ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨਾਂ ਪਿਛੋਂ ਵਾਪਸ ਆਏ?” ਸਦੀਵ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਵਾਪਸ ਕਾਹਦਾ ਆਉਣਾ ਸੀ ਉਸਨੇ, ਕੁਲੀ ਨੇ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਤੱਕ ਉਡੀਕਿਆ ਪ੍ਰੰਤੂ ਵਿਲਸਨ ਦੀ ਕੋਈ ਖਬਰਸਾਰ ਨਾ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆ ਕੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਅਗਲੇ ਵਰ੍ਹੇ ਸ਼ਿਪਟਨ ਐਵਰੈਸਟ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਲਗਪਗ 7000 ਮੀਟਰ ਦੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਵਿਲਸਨ ਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਲੱਭ ਗਈਆਂ, ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਉੱਥੇ ਹੀ ਦਫ਼ਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਿਲੋਰੀ ਅਤੇ ਇਰਵਿਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੌਰਿਸ ਵਿਲਸਨ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਐਵਰੈਸਟ ਦੇ ਕੁਰਬਾਨ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਵਿਚਾਰਾ ਅਣਜਾਣ ਅਤੇ ਗੈਰ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਸੀ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਐਵਰੈਸਟ ਤੱਕ

ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਲਗਨ ਉਸਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਇੱਛਾ 'ਚ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੇ ਦਿੱਤੀ।" ਪਾਪਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ।

“ਦੁਬਾਰਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਤਾਂ ਫਿਰ ਹੌਸਲਾ ਨਹੀਂ ਪਿਆ ਹੋਣਾ ਅੰਕਲ?” ਮੰਜੂ ਕਹਿੰਦੀ।

“ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਕਾਹਦਾ ਜੋ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਤੋਂ ਹਾਰ ਜਾਵੇ। ਨਾਰਟਨ, ਰਟਲਜ਼ ਬਲਕਿ ਹਰੇਕ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਆਗੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹਾਰ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਏਹੀ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ ਸਗੋਂ ਐਵਰੈਸਟ ਨੂੰ ਫਤਿਹ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਗੇ। ਅਸੀਂ ਏਨੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਝੱਲੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਘਰ ਬੈਠੀਏ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਲੱਤਾਂ ਨਿਸਾਲਦਿਆਂ ਆਖਿਆ।

“ਫਿਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਕੌਣ ਆਇਆ ਐਵਰੈਸਟ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ?” ਸਰਵਰ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਇਸ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਜਾਨ ਹੰਟ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਇਕ ਟੀਮ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਨੂੰ ਫਤਿਹ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ। ਜਾਨ ਹੰਟ ਨੇ ਆਪਣੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ। ਪਹਿਲੀ ਟੀਮ ਨੇ 8000 ਫੁੱਟ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਉਚਾਈ ਚੜ੍ਹ ਲਈ ਸੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਅਨੇਕਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਕਾਰਨ ਉਸਨੂੰ ਵਾਪਸ ਆਉਣਾ ਪਿਆ। ਦੂਜੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਐਡਮੰਡ ਹਿਲੇਰੀ ਅਤੇ ਤੇਨਸਿੰਗ ਨੌਰਗੇ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ। ਏਹਨਾਂ ਨੇ ਜਦੋਂ ਆਪਣੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਮਨ ਵਿਚ ਪੱਕਾ ਹੀ ਧਾਰ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਵਾਰ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਬਿਨਾਂ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਮੁੜਨਾ ਚਾਹੇ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋ ਜਾਏ।” ਪਾਪਾ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸੀ।

ਐਡਮੰਡ ਹਿਲੇਰੀ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਉੱਪਰ

“ਫੇਰ ਚੜ੍ਹਗੇ ਚੋਟੀ 'ਤੇ?” ਸਦੀਵ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਚਮਕ ਸੀ।

“ਜੇ ਪੱਕਾ ਇਰਾਦਾ ਕਰ ਲਈਏ ਤਾਂ ਫਿਰ ਮੰਜ਼ਲ ਤੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ। ਬਰਫੀਲੇ ਤੂਫਾਨਾਂ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅਖੀਰ 29 ਮਈ 1953 ਨੂੰ ਦਿਨੇ 11:30 ਵਜੇ ਐਡਮੰਡ ਹਿਲੇਰੀ ਅਤੇ ਤੇਨਸਿੰਗ ਨੌਰਗੇ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਪੈਰ ਧਰ ਲਿਆ।

ਲੱਖਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਅਜਿੱਤ ਬਣੀ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਨੂੰ ਅਖੀਰ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਦਿੜ ਇਰਾਦੇ ਅੱਗੇ ਹਾਰ ਮੰਨਣੀ ਪਈ। ਐਡਮੰਡ ਹਿਲੇਰੀ ਅਤੇ ਤੇਨਸਿੰਗ ਨੌਰਗੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਖੜੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉੱਥੇ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿੱਚੀਆਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਰੁਕ ਕੇ ਵਾਪਸ ਉਤਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਾਰੀ ਥਕਾਵਟ ਜਿੱਤ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿਚ ਕਿਧਰੇ ਉੱਡ ਗਈ ਸੀ।" ਪਾਪਾ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਬੋਲੇ।

“ਕਮਾਲ ਕਰਤੀ ਅੰਕਲ ਏਹਨਾਂ ਨੇ ਤਾਂ, ਇਹ ਸੀ ਕਿਥੋਂ ਦੇ ਰਹਿਣ

ਐਡਮੰਡ ਹਿਲੇਰੀ ਅਤੇ ਤੇਨਸਿੰਗ ਨੌਰਗੇ

ਵਾਲੇ?" ਅਮਰੀਨ ਦਾ ਸੁਆਲ ਸੀ।

“ਪੁੱਤਰ ਐਡਮੰਡ ਹਿਲੇਰੀ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦਾ ਅਤੇ ਤੇਨਸਿੰਗ ਨੌਰਗੇ ਨੇਪਾਲ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਵਾਸੀ ਸੀ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ।

“ਅੰਕਲ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਚੜ੍ਹੇ ਸਨ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ?" ਸਰਵਰ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਤਾਂ ਇਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਇਕੱਠੇ ਹੀ ਚੜ੍ਹੇ ਹਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਪਿਛੋਂ ਤੇਨਸਿੰਗ ਨੌਰਗੇ ਨੇ ਖੁਦ ਇਹ ਗੱਲ ਦੱਸੀ ਕਿ ਐਡਮੰਡ ਹਿਲੇਰੀ ਨੇ ਉਸਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਵਰੈਸਟ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਪੈਰ ਧਰਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਹਿਲੇਰੀ ਨੂੰ ਹੀ ਐਵਰੈਸਟ ਸਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।

“ਅੰਕਲ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਹੀ ਚੜ੍ਹਨ ਗਏ ਸੀ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ?" ਮੰਜੂ ਬੋਲੀ।

“ਨਹੀਂ ਤੇਨਸਿੰਗ ਨੌਰਗੇ ਦੀ ਤਾਂ ਇਹ ਸੱਤਵੀਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸੀ, ਇਸਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਛੇ ਵਾਰੀ ਐਵਰੈਸਟ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਅਸਫਲ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਜਦ ਕਿ ਐਡਮੰਡ ਹਿਲੇਰੀ ਦੀ ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਹੀ ਸੀ।” ਪਾਪਾ ਬੋਲੇ।

“ਬਈ ਵਾਹ...।” ਅਮਰੀਨ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਆਪ-ਮੁਹਾਰੇ ਨਿਕਲਿਆ।

“ਐਵੇਂ ਤਾਂ ਨੂੰ ਕਹਾਵਤ ਬਈ ਹਿੰਮਤਾਂ ਵਾਲੇ ਪਰਬਤ ਚੀਰ ਲਿਜਾਂਦੇ।”
ਆਖਰ ਮੰਮੀ ਵੀ ਬੋਲ ਪਏ।

“ਅੰਕਲ ਫੇਰ ਤਾਂ ਹਿਲੇਰੀ ਅਤੇ ਨੌਰਗੇ ਦਾ ਨਾਂ ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ?” ਮਨਤੇਸ਼ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਮਸ਼ਹੂਰ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਕੀ ਕਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਦੋਵੇਂ ਜਣੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ ਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਏਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਛਪੀਆਂ। ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ ਏਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਟੈਲੀਵੀਜ਼ਨ ਭਾਵੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਟੀ.ਵੀ. 'ਤੇ ਏਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਵਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਇਹਨਾਂ ਬਹਾਦਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਗਈ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਸਨਮਾਨ ਵੀ ਕਾਫੀ ਮਿਲੇ ਹੋਣਗੇ?” ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਕਿਉਂ ਨੂੰ... ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੀ ਮਹਾਰਾਣੀ ਨੇ ਐਡਮੰਡ ਹਿਲੇਰੀ ਨੂੰ ‘ਸਰ’ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਦੇ ਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵਿਚ ਸਿੱਕਾ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਫੋਟੋ ਛਪੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਤੇਨਸਿੰਗ ਨੌਰਗੇ ਨੂੰ ਵੀ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤੇਨਸਿੰਗ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵਿਚ ‘ਤੇਨਸਿੰਗ ਨੌਰਗੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਐਵਾਰਡ’ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨੌਰਗੇ ਨੂੰ 1959 ਅਤੇ ਹਿਲੇਰੀ ਨੂੰ 2008 ਵਿਚ

ਐਡਮੰਡ ਹਿਲੇਰੀ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਸਿੱਕਾ

‘ਪਦਮ ਵਿਭੂਸ਼ਨ’ ਸਨਮਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ। ਬਾਕੀ ਹੋਰ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੇ ਵੀ ਐਡਮੰਡ ਹਿਲੇਰੀ ਅਤੇ ਤੇਨਸਿੰਗ ਨੌਰਗੇ ਨੂੰ ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬੁਲਾਕੇ

ਮਨੁੱਖ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਚੜ੍ਹਿਆ/27

ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ। ਨੇਪਾਲ ਨੇ ਤਾਂ ਐਡਮੰਡ ਹਿਲੇਰੀ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਹੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਅਖੀਰੀ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਉਹ ਉਥੇ ਹੀ ਰਹਿਕੇ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀਆਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।” ਪਾਪਾ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸੀ।

“ਅੰਕਲ ਕੀ ਉਹ ਹੁਣ ਜਿਉਂਦੇ ਨਹੀਂ?” ਸਰਵਰ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਨਹੀਂ, ਪੁੱਤਰ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਬਹਾਦਰ ਸੂਰਮੇ ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਵਿਛੋੜਾ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਤੇਨਸਿੰਗ ਨੌਰਗੇ 9 ਮਈ 1986 ਨੂੰ ਅਤੇ ਸਰ ਐਡਮੰਡ ਹਿਲੇਰੀ 11 ਜਨਵਰੀ 2008 ਨੂੰ ਸਾਥੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਵਿੱਛੜ ਗਏ ਸਨ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ।

“ਉਹ. . .।” ਮੰਜੂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲਿਆ।

“ਅਜਿਹੇ ਬਹਾਦਰ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਹੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਮਨ ਦੇ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ, ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਸਦਕਾ ਹਰੇਕ ਔਖੀ ਤੋਂ ਔਖੀ ਮੰਜ਼ਲ 'ਤੇ ਵੀ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।” ਪਾਪਾ ਬੋਲੇ।

“ਫੇਰ ਅੰਕਲ ਏਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵੀ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ?” ਸਦੀਵ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਪੁੱਤਰ ਇਕ ਵਾਰ ਐਵਰੈਸਟ ਫਤਿਹ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰ ਅਥਾਹ ਹੌਂਸਲਾ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ ਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਹਰੇਕ ਵਰ੍ਹੇ ਐਵਰੈਸਟ ਨੂੰ ਸਰ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਜਾਣ ਲੱਗੀਆਂ ਅਤੇ ਐਵਰੈਸਟ ਨੇ ਵੀ ਜਿਵੇਂ ਹਾਰ ਮੰਨ ਲਈ ਹੋਵੇ। 1953 ਵਿਚ ਐਡਮੰਡ ਹਿਲੇਰੀ ਅਤੇ ਤੇਨਸਿੰਗ ਨੌਰਗੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ 64 ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ 2800 ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਮਨੁੱਖ ਐਵਰੈਸਟ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਪੈਰ ਧਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਸਾਲ ਇਹ ਗਿਣਤੀ ਵੱਧਦੀ ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਅੱਜ ਵੀ ਅਨੇਕਾਂ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀਆਂ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਾਈ ਸਮੇਂ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਗੁਆਉਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਬਰਫ਼ੀਲੇ ਤੂਫਾਨਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਫੇਰ ਵੀ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਐਵਰੈਸਟ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਰੋਮਾਂਚ ਬਰਕਰਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਵਰ੍ਹੇ ਸੈਂਕੜੇ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀ ਐਵਰੈਸਟ ਫਤਿਹ ਮੁਹਿੰਮ 'ਤੇ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।

ਹਿਲੇਰੀ ਅਤੇ ਨੌਰਗੇ ਐਵਰੈਸਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ

“ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਨੇ ਵੀ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦਾ ਹੌਂਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਹੀਂ?” ਇਹ ਮੰਮੀ ਦਾ ਸੁਆਲ ਸੀ।

ਜਨਕੋ ਤਬੇਈ

“ਬਿਲਕੁਲ . . . ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ, ਔਰਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਸਿਉਂ ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 16 ਮਈ 1975 ਨੂੰ ਜਾਪਾਨ ਦੀ ਜਨਕੋ ਤਿਬੇਈ ਨਾਂ ਦੀ ਔਰਤ ਚੜ੍ਹੀ ਸੀ। ਉਸਤੋਂ ਪਿਛੋਂ 27 ਮਈ 1975 ਨੂੰ ਫੈਨਟੋਂਗ, 1978 ਵਿਚ ਵਾਂਡਾ ਰੁਫੀਕਵਿਚ ਅਤੇ ਉਸਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਹੈਨਲੌਰੇ ਸੈਮਟਿਜ਼ ਨਾਂ ਦੀ ਔਰਤ ਨੇ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਨੂੰ ਫਤਿਹ ਕੀਤਾ। ਹੈਨਲੌਰੇ ਸੈਮਟਿਜ਼ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਤਾਂ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਚੋਟੀ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਿਆਂ ਸਮੇਂ ਬਰਫੀਲੇ ਤੂਫਾਨ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿਚ ਆ ਗਈ ਅਤੇ ਸਦਾ ਲਈ ਐਵਰੈਸਟ ਦੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਸਮਾ ਗਈ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ।

“ਪਰ ਅੰਕਲ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦੀ?” ਨਵਰੀਤ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਹਾਂ ਪੁੱਤਰ ਤੇਰੀ ਗੱਲ ਸਹੀ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਔਰਤ ਜਿਸਨੇ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਫਤਿਹ ਕੀਤੀ ਉਸਦਾ ਨਾਂ ਬੇਚਿੰਦਰੀ ਪਾਲ ਸੀ। ਉਹ 23 ਮਈ 1984 ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ ਸਮੇਂ 1:07 ਵਜੇ ਐਵਰੈਸਟ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਅਤੇ 43 ਮਿੰਟ ਤੱਕ ਉੱਥੇ ਹੀ ਰਹੀ। ਉਹ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਪੰਜਵੀਂ ਔਰਤ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਐਵਰੈਸਟ ਉੱਪਰ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤਾ।” ਪਾਪਾ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸੀ।

“ਸੰਤੋਸ਼ ਯਾਦਵ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਬਹਾਦਰ ਧੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹਰਿਆਣੇ ਦੇ ਰਿਵਾੜੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਉਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਲੜਕੀ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਉੱਪਰ ਦੋ ਵਾਰ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। 12 ਮਈ 1992 ਅਤੇ 10 ਮਈ 1993 ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਦੋ ਸਾਲ ਉਸਨੇ ਦੋ ਵਾਰੀ ਐਵਰੈਸਟ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਇਆ। ਇਕੱਲੇ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੀ ਉਸਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਚੋਟੀ ਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਦਾ ਇਮਤਿਹਾਨ ਵੀ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੂੰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਲ 2000 ਵਿਚ ‘ਪਦਮ ਸ਼੍ਰੀ’ ਸਨਮਾਨ ਪ੍ਰਦਾਨ

ਬੇਚਿੰਦਰੀ ਪਾਲ

ਸੰਤੋਸ਼ ਯਾਦਵ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੇ. ਆਰ. ਨਰਾਇਣਨ ਤੋਂ ਪਦਮ ਸ਼੍ਰੀ
ਹਾਸਲ ਕਰਦੀ ਹੋਈ।

ਕੀਤਾ। ਅੱਜਕੱਲ ਉਹ ਇੰਡੋ-ਤਿਬਤੀਅਨ ਬਾਰਡਰ ਪੁਲਿਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਅਫਸਰ ਹੈ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਸਵੈ ਮਾਣ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ।

“ਤੇ ਅੰਕਲ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਿਆ ਐਵਰੈਸਟ ‘ਤੇ?” ਸਰਵਰ ਨੇ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ।

“ਚੜ੍ਹਿਆ... ਚੜ੍ਹਿਆ ਕਿਉਂ ਨੂੰ, ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 1960 ਵਿਚ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ‘ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਬਿਰਗੋਡੀਅਰ ਜੀ.ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਗਈ ਇਹ ਟੀਮ 8625 ਫੁੱਟ ਤੱਕ ਚੜ੍ਹ ਗਈ ਸੀ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਬਰਫਬਾਰੀ ਅਤੇ ਤੂਫਾਨ ਕਾਰਨ ਵਾਪਸ ਮੁੜਨਾ ਪਿਆ। 1962 ਵਿਚ ਦੁਬਾਰਾ ਫੇਰ ਤੋਂ 8720 ਫੁੱਟ ਉਚਾਈ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਖਰਾਬ ਮੌਸਮ ਕਾਰਨ ਵਾਪਸ ਮੁੜਨਾ ਪਿਆ ਸੀ। 1965 ਵਿਚ ਤੀਜੀ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਕਰਨਲ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ 20 ਮਈ 1965 ਨੂੰ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕ ਬਣ ਗਏ। ਉਹ ਫੌਜ ਵਿਚ ਪੈਰਾਸ਼ੂਟ ਰੈਜੀਮੈਂਟ ਦੇ ਕੈਪਟਨ ਸਨ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਗੰਗਾਨਗਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਉਸੇ ਦਿਨ ਮੇਜਰ ਐਚ.ਪੀ. ਐਸ. ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਵੀ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਦੀ ਚੋਟੀ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਰਨਲ ਚੀਮਾ ਨੂੰ ਪਦਮ ਸ਼੍ਰੀ ਅਤੇ ਅਰਜੁਨਾ ਐਵਾਰਡ ਜਦਕਿ ਮੇਜਰ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਨੂੰ ਪਦਮ ਸ਼੍ਰੀ ਅਤੇ ‘ਤੇਨਸਿੰਗ ਨੌਰਗੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਐਵਾਰਡ’ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 1965 ਵਿਚ ਹੀ ਹਰੀਸ਼ ਚੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਵਤ ਵੀ ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਅਤੇ ਫੂ ਦੌਰਜੀ ਨਾਲ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਨੂੰ ਫਤਿਹ ਕਰ ਗਏ ਸਨ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਸਿਰ ‘ਤੇ ਗਰਮ ਟੋਪੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ।

“ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੇ ਅਲਵਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਲੈਫਟੀਨੈਂਟ ਕਰਨਲ ਸੌਰਭ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਖਾਵਤ ਨੇ ਤਾਂ ਕਮਾਲ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਨੂੰ ਫਤਿਹ ਕੀਤਾ। ਦਰਅਸਲ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਨੂੰ ਸਰ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਉੱਪਰ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਫੌਜ ਦੇ ਆਦਮੀ ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਰੀਰਿਕ ਪੱਖੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦੇ ਸੀ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।

“ਅੰਕਲ ਤੇਨਸਿੰਗ ਨੌਰਗੇ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਭਲਾ?” ਮਨਤੇਸ਼ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਨਹੀਂ, ਪੁੱਤਰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਤਾਂ ਤਿੱਬਤ ਅਤੇ ਨੇਪਾਲ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ’ਤੇ ਇਕ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਿਛੋਂ ਉਹ ਭਾਰਤ ਆ ਕੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਦਾਰਜੀਲਿੰਗ ਸ਼ਹਿਰ ’ਚ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਵੀ ਦਾਰਜੀਲਿੰਗ ਵਿਖੇ ਹੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬੇਟਾ ਜਮਲਿੰਗ ਤੇਨਸਿੰਗ ਨੌਰਗੇ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਵਾਂਗ ਹੀ 1996 ਵਿਚ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਫਤਿਹ

ਕੀਤੀ ਸੀ। 2003 ਵਿਚ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਸਰ ਕਰਨ ਦੀ 50ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਮੌਕੇ ਜਮਲਿੰਗ ਤੇਨਸਿੰਗ ਨੌਰਗੇ, ਐਡਮੰਡ ਹਿਲੇਰੀ ਦੇ ਬੇਟੇ ਪੀਟਰ ਹਿਲੇਰੀ ਨਾਲ ਫੇਰ ਤੋਂ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਦੀ ਚੋਟੀ ’ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਵੇਂ ਸਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਸ ਜਿੱਤ ਨਾਲ 50 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ’ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਬਾਪੂ ਐਡਮੰਡ ਹਿਲੇਰੀ ਅਤੇ ਤੇਨਸਿੰਗ ਨੌਰਗੇ ਦੀ

ਜਮਲਿੰਗ ਤੇਨਸਿੰਗ ਨੌਰਗੇ ਯਾਦ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵਿਚ ਹੋਰ ਵੀ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਆਉਂਦਿਆਂ ਦੱਸਿਆ।

“ਵਾਹ. . ਆਹ ਤਾਂ ਕਮਾਲ ਕਰਤੀ ਦੋਵਾਂ ਜਣਿਆਂ ਨੇ!” ਸਰਵਰ ਤੇ ਮੰਜੂ ਇਕੱਠੇ ਬੋਲੇ।

“ਸਿਰਫ਼ ਏਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਤੇਨਸਿੰਗ ਨੌਰਗੇ ਦੇ ਦੋਹਤੇ ਤਾਸ਼ੀ ਤੇਨਸਿੰਗ ਨੇ ਵੀ 1993 ਵਿਚ 40ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਮੌਕੇ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਫਤਿਹ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਹ ਬਰਫੀਲੇ ਤੂਫਾਨ ਕਾਰਨ ਚੋਟੀ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ 400 ਮੀਟਰ ਪਿਛੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੂਫਾਨ ਵਿਚ ਉਸਦੇ ਅੰਕਲ ਲੋਬਸਿੰਗ ਤੇਸ਼ਰਿੰਗ ਮੌਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ ਸੀ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਉਸਨੇ ਹੌਂਸਲਾ ਨਹੀਂ ਹਾਰਿਆ ਅਤੇ

ਪੀਟਰ ਹਿਲੇਰੀ

ਆਪਣੇ ਦਿੜ ਇਰਾਦੇ ਸਦਕਾ 25 ਮਈ 1997 ਨੂੰ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਕੇ ਹੀ ਸਾਹ ਲਿਆ। 2002 ਸਾਲ ਵਿਚ ਵੀ ਉਸਨੇ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਦੁਬਾਰਾ ਫਤਿਹ ਕੀਤੀ। 16 ਮਈ 2007 ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਤਿੱਬਤ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਵੀ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਨੂੰ ਸਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ।

“ਨੌਰਗੇ ਦਾ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੀ ਬਹੁਤ ਬਹਾਦਰ ਸੀ।” ਸਦੀਵ ਬੋਲੀ

“ਬਹਾਦਰੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦਿੜ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਲਗਨ ਦੀ ਵੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਐ। ਜੇਕਰ ਕੁਝ ਕਰਨ ਬਣਨ ਦੀ ਲਗਨ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ 'ਕੱਲੀ ਬਹਾਦਰੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ।’ ਅਮਰੀਨ ਨੇ ਆਖਿਆ।

“ਬਿਲਕੁਲ .... . ਅਮਰੀਨ ਦੀ ਗੱਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹੀ ਐ।” ਮੰਮੀ ਨੇ ਆਖਿਆ।

“ਦਿੜ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਲਗਨ ਦੀ ਹੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਸਾਲ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚੜ੍ਹ ਸਕਿਆ, ਉਸ ਉੱਪਰ ਪਿਛਲੇ 50-55 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਬਹਾਦਰੀ ਭਰੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਕੀਤੇ ਹਨ ਕਿ ਸੁਣਕੇ ਅੱਖਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਦੀਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਐਡਮੰਡ ਹਿਲੇਰੀ ਅਤੇ ਤੇਨਸਿੰਗ ਨੌਰਗੇ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਐਵਰੈਸਟ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਪੈਰ ਧਰਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਅਨੇਕਾਂ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀਆਂ ਨੇ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਦਾ ਝੰਡਾ ਲਹਿਰਾਇਆ ਹੈ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਫੇਰ ਕਹਾਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ।

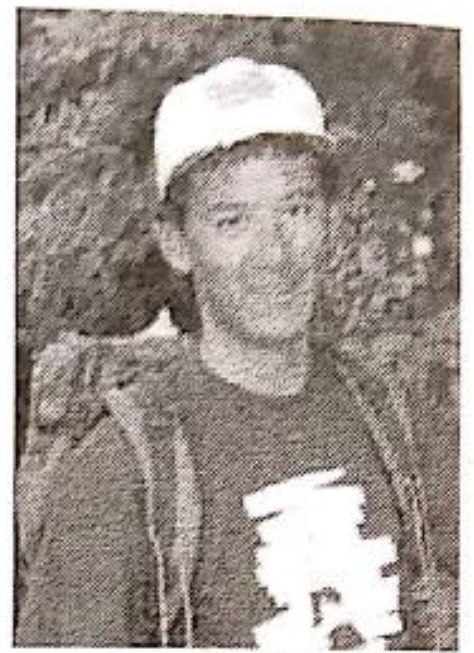
“ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲ ਆਕਸੀਜਨ ਦੇ ਭਾਰੇ ਸਿਲੰਡਰ ਮੋਢਿਆ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਐਵਰੈਸਟ ਉੱਪਰ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।”

“ਕਿਉਂ ਅੰਕਲ ਉੱਥੇ ਹਵਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ?” ਮੰਜੂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਹਵਾ ਤਾਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪੰਤੂ ਉਸ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਾਹ ਲੈਣ ਲਈ ਆਕਸੀਜਨ ਗੈਸ ਬੇਹੱਦ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਾਹ ਲੈਣ ਵਿਚ ਦਿੱਕਤਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ਨਾ, ਕਿ ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਉਚਾਈ ਵੱਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਿਉਂ-ਤਿਉਂ ਹਵਾ ਵਿਚ ਆਕਸੀਜਨ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਘੱਟਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ।

“ਹਾਂ ਅੰਕਲ ਉੱਪਰ ਨੂੰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਹਵਾ ਪਤਲੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।” ਸਦੀਵ ਬੋਲੀ

“ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਉੱਪਰ ਚੜ੍ਹਨ ਲਈ ਬੇਹੱਦ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਫੇਫੜਿਆਂ

ਤਾਸ਼ੀ ਤੇਨਸਿੰਗ

ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। 1978 ਤੱਕ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀਆਂ ਨੇ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਸਰ ਕੀਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਸਾਹ ਲੈਣ ਲਈ ਆਕਸੀਜਨ ਦੇ ਸਿਲੰਡਰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣੇ ਪਏ ਸਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 8 ਮਈ 1978 ਨੂੰ ਇਟਲੀ ਦੇ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀ, ਗਿਨੋਲਡ ਮੈਸਨਰ ਅਤੇ ਆਸਟਰੀਆ ਦੇ ਪੀਟਰ ਹੈਬੇਲਰ ਨੇ ਬਣਾਉਣੀ ਆਕਸੀਜਨ ਦੀ ਮੱਦਦ ਲਏ ਤੋਂ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਜਾ ਪੈਰ ਧਰੇ।”

“ਹੈਂ . . . ਆਕਸੀਜਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਚੜ੍ਹੇ ?” ਸਰਵਰ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ।

“ਬਿਲਕੁਲ . . ਆਕਸੀਜਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾ। ਮੈਸਨਰ ਅਤੇ ਹੈਬੇਲਰ ਦੇ ਇਸ ਕਾਰਨਾਮੇ ਤੋਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਹੀ ਦਮ 'ਤੇ ਐਵਰੈਸਟ ਫਤਿਹ ਕਰ ਲਈ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।

“ਅੰਕਲ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਲਈ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀ ਜਾਂਦੇ ਕਦੇ ਨੇ ?” ਸਦੀਵ ਨੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀ ਆਪਣੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਸਾਲਾਂ ਬੱਧੀ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਚੜ੍ਹਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਜਿਥੇ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਿਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਤਿਆਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਫੀਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖਰਚੇ ਵੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਹਨ।” ਪਾਪਾ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸੀ।

“ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਫੀਸ ਵੀ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ?” ਮਨਤੇਸ਼ ਨੇ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਹਾਂ . . . ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਰ ਚੋਟੀਆਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨਾ ਚਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਨੇਪਾਲ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਲਗਪਗ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਫੀਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਉਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਖਰਚੇ

ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਖਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਲਈ ਮੰਨਸੂਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਈ ਮਹੀਨੇ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਦੋ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਸਾਊਥ ਈਸਟ ਜਾਣੀ ਕਿ ਨੇਪਾਲ ਵਾਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਜਦ ਕਿ ਦੂਜੀ ਨਾਰਥ ਈਸਟ ਜਾਣੀ ਕਿ ਤਿੱਬਤ ਵੱਲੋਂ। ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀ ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਇਕ ਰਸਤੇ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵੈਸੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀ ਨੇਪਾਲ

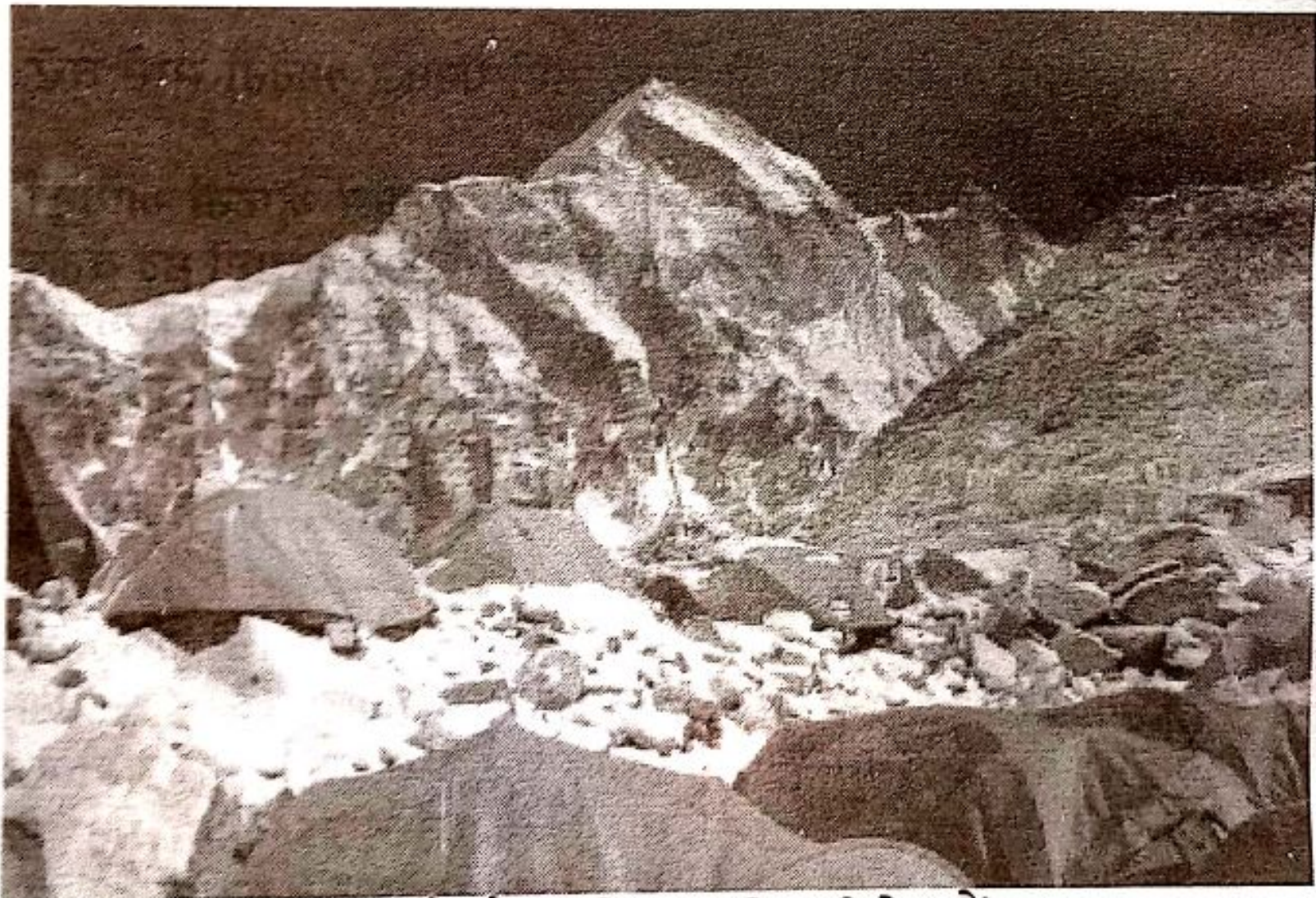

ਵਾਲੇ ਪਾਸਿਉਂ ਜਾਣਾ ਹੀ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ।

“ਅੰਕਲ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ?” ਮੰਜੂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਦਿਨ ਨੂੰ ਪੁੱਤਰ ਮਹੀਨੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜੇ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀਆਂ ਨੇ ਐਵਰੈਸਟ ਸਰ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਰਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਨੇਪਾਲ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬੇਸ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਤਿਆਰੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣਾ ਕੈਂਪ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਘੱਟ ਆਕਸੀਜਨ ਅਤੇ ਵਾਯੂ ਮੰਡਲ ਦੇ ਘੱਟ ਦਬਾਅ ਦੇ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹਨਾਂ ਕੈਂਪਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਕੁਲੀਆਂ ਅਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀ ਸਾਂਝੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਬਣਾਕੇ ਆਪਣੀ ਮੁਹਿੰਮ

ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਬੇਸ ਕੈਂਪ

ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੇ ਆਖਰੀ ਅਤੇ ਮਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।”

“ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਲਈ ਅੰਕਲ ਸਿਰਫ ਮਈ ਮਹੀਨਾ ਹੀ ਕਿਉਂ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?” ਅਮਰੀਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸੀ।

“ਬੇਟਾ ਇਹ ਹੀ ਇਕ ਮਹੀਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਐਵਰੈਸਟ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਬਰਫੀਲਾ ਮੌਸਮ ਕੁਝ ਕੁ ਸ਼ਾਂਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਕਤੂਬਰ ਤੋਂ ਮਾਰਚ ਤੱਕ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਬਰਫਬਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਜੂਨ ਤੋਂ ਅਗਸਤ-ਸਤੰਬਰ ਤੱਕ ਮੌਨਸੂਨ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਰਫੀਲੇ ਤੂਫਾਨ ਚਲਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਵਧੇਰੇ

ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀ ਅਪੈਲ ਦੇ ਆਪਰੀ ਹਫਤੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਮਈ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਹੀ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਲਈ ਚੁਣਦੇ ਹਨ।" ਪਾਪਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ।

“ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਉਮਰ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ?” ਸਦੀਵ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਪੁੱਤਰ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਲਈ ਮਹੱਤਵ ਉਮਰ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਹੌਸਲੇ ਅਤੇ ਦਿੜ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਆਪਾਂ ਉਮਰ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ

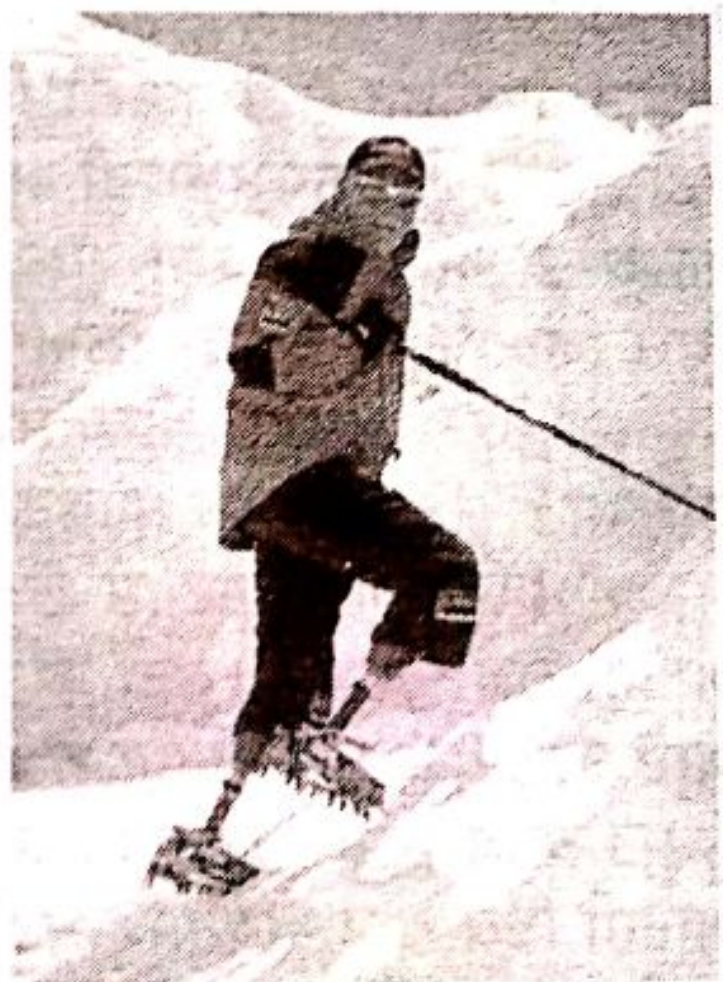
ਗੈਰੀ ਗੂਲਰ

ਵੇਖੀਏ ਤਾਂ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਟੇਂਮਬਾ ਟੇਸ਼ਰੀ ਨਾਂ ਦੇ ਬਹਾਦਰ ਮੁੰਡੇ ਨੇ ਸਿਰਫ 15 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿਚ 22 ਮਈ 2001 ਨੂੰ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਸਰ ਕਰ ਲਈ ਸੀ। ਜਦਕਿ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮਿਨ ਬਹਾਦਰ ਸਿਰਾਚਿਨ ਨੇ 76 ਸਾਲ ਦੀ ਬਿਰਧ ਉਮਰ ਵਿਚ ਵੀ 25 ਮਈ 2008 ਨੂੰ ਐਵਰੈਸਟ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਝੰਡਾ ਜਾ ਗੱਡਿਆ ਸੀ। ਉਮਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੇਕਰ ਹੌਸਲੇ ਅਤੇ ਹਿੰਮਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਐਰਿਕ ਵਾਈਹੈਨਮੇਅਰ ਜਿਸਦੀ ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਨਿਗਾਹ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ, 25 ਮਈ 2001 ਨੂੰ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੈਰੀ ਗੂਲਰ ਜਿਸਦੇ ਸਿਰਫ ਇਕ ਹੀ ਬਾਂਹ ਸੀ, 23 ਮਈ 2003 ਨੂੰ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ

ਐਰੀਜ਼ੋਨਾ ਪ੍ਰਾਂਤ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਟੌਮ ਵਾਈਟੇਕਰ, ਜਿੰਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਲੱਤ ਹਾਦਸੇ ਵਿਚ ਵੱਢੀ ਗਈ ਸੀ 21 ਮਈ 1998 ਨੂੰ ਐਵਰੈਸਟ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦ ਕਿ ਨਿਊਜ਼ੀਲੈਂਡ ਦੇ ਮਾਰਕ ਇੰਗਲਿਸ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਲੱਤਾਂ ਗੋਡਿਆਂ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਵੱਢੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਆਪਣੀ ਹਿੰਮਤ ਦੇ ਆਸਰੇ 15 ਮਈ 2006 ਨੂੰ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਏ ਸਨ।" ਪਾਪਾ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।

“ਵਾਹ . . . . .!” ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲਿਆ।

“ਹੋਰ ਸੁਣੋ . . . . . ਸਾਊਥ ਅਫਰੀਕਾ ਦੀ ਕੈਥੀ ਓ. ਡਾਊਡ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ

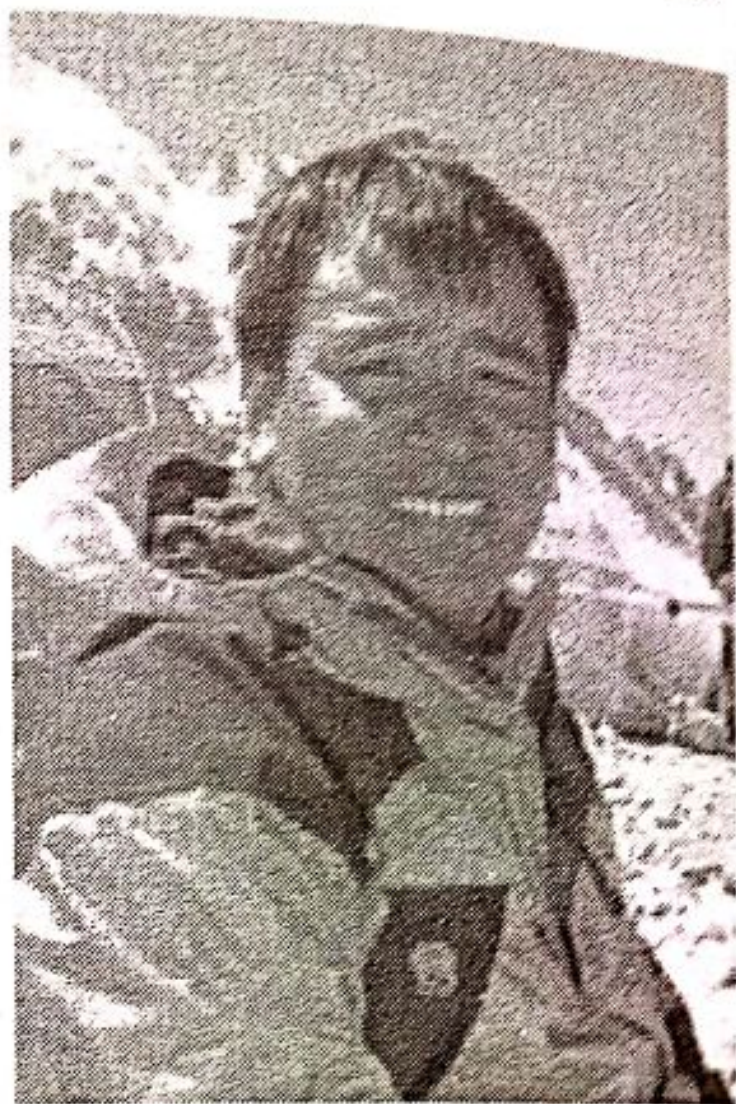

ਮਾਰਕ ਇੰਗਲਿਸ

ਮਨੁੱਖ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਚੜ੍ਹਿਆ/35

ਔਰਤ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਐਵਰੈਸਟ ਨੂੰ ਸਾਊਥ ਅਤੇ ਨਾਰਥ, ਦੋਵੇਂ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਸਰ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ 1996 ਵਿਚ ਸਾਊਥ ਅਤੇ 1999 ਵਿਚ ਨਾਰਥ ਦਿਸ਼ਾ ਤੋਂ ਐਵਰੈਸਟ ਫਤਿਹ ਕੀਤੀ। ਜਦ ਕਿ ਕੋਸਾਂਗ ਸ਼ੇਰਪਾ ਨੇ ਚਾਰੇ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਤੋਂ ਐਵਰੈਸਟ ਨੂੰ ਸਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅੱਜਕੱਲ ਉਹ ਹਿਮਾਲੀਅਨ ਮਾਊਂਟੇਨੀਅਰਿੰਗ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ, ਦਾਰਜੀਲਿੰਗ ਵਿਖੇ ਬਤੌਰ ਲੈਕਚਰਾਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਾਬੂ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ੇਰਪਾ ਨੇ ਸਾਊਥ ਵਾਲੇ ਪਾਸਿਓਂ 21 ਮਈ 2000 ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ 16 ਘੰਟੇ 56 ਮਿੰਟ ਵਿਚ ਐਵਰੈਸਟ ਫਤਿਹ ਕਰਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਐਵਰੈਸਟ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਰਹਿਣ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਵੀ 21 ਘੰਟੇ 30 ਮਿੰਟ ਬਾਬੂ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ੇਰਪਾ ਦਾ ਹੀ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਹਾਲੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਵੀ ਤੋੜ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ” ਪਾਪਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ।

ਬਾਬੂ ਸ਼੍ਰੀ ਸ਼ੇਰਪਾ

“ਏਹਨਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਕਮਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅੰਕਲ।” ਮਨਤੇਸ਼ ਬੋਲਿਆ।

“ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਕੁਝ ਲੋਕ ਜੋੜਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੀ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ। ਸਲੋਵਾਨੀਆ ਮੁਲਕ ਦੇ ਐਂਡਰੇਜ਼ ਅਤੇ ਮਰੀਜ਼ਾ ਸਟਰੋਸਫਰਿਜ਼ ਜੋ ਪਤੀ ਪਤਨੀ ਸਨ, 7 ਅਕਤੂਬਰ 1990 ਨੂੰ ਐਵਰੈਸਟ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ। 1990 ਵਿਚ ਹੀ ਜੀਨ ਨੋਏਲ ਰੁਚੀ ਅਤੇ ਰੁਚੀ ਬਰਟਲੈਂਡ ਐਨ ਜਿਊਲਿਨ ਨੇ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਚੋਟੀ ਸਰ ਕੀਤੀ ਜੋ ਕਿ ਆਪਸ ਵਿਚ ਪਿਤਾ ਪੁੱਤਰ ਸਨ। 30 ਮਈ 2005 ਨੂੰ ਮੋਨਾ ਮੂਲੇਪਤੀ ਅਤੇ ਪੇਮ ਦੋਰਜੀ ਨੇ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਦੀ ਚੋਟੀ ਸਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਿਵੇਕਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਚੋਟੀ ਉੱਪਰ ਹੀ ਆਪਸ ਵਿਚ ਵਿਆਹ ਵੀ ਕਰਵਾ ਲਿਆ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।

“ਅੰਕਲ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਕੌਣ ਚੜ੍ਹਿਆ?” ਇਹ ਸੁਆਲ ਸਰਵਰ ਦਾ ਸੀ।

“ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਤੇ ਦੋ-ਦੋ, ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਤਾਂ ਅਨੇਕਾਂ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀ ਚੜ੍ਹ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਕਈ ਤਾਂ 10 ਵਾਰੀ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਜਾ ਆਏ ਹਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਅੱਪਾ ਸ਼ੇਰਪਾ ਨੇ ਮਈ 2009 ਤੱਕ 19 ਵਾਰ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਨੂੰ ਸਰ ਕਰਕੇ ਵਿਸ਼ਵ ਰਿਕਾਰਡ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀ ਇਕ ਵਾਰ ਐਵਰੈਸਟ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨਵੇਂ ਰਸਤੇ ਰਾਹੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਤਿੱਬਤ ਦਾ ਜੰਮਪਲ ਨੁਵਾਂਗ ਗੋਂਮਬੂ ਪਹਿਲਾ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਨੂੰ ਦੋ ਵਾਰ

(1962 ਅਤੇ 1965) ਫਤਿਹ ਕੀਤਾ। ਉਸਦਾ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ 20 ਸਾਲ ਤੱਕ

M. G. G.
M. G. G.
 ਨਵਾਂਗ ਗੋਮਬੂ
 ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਟੋਗ੍ਰਾਫ

ਬਰਕਰਾਰ ਰਿਹਾ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਕਸੀਜਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਗੀਨੋਲਡ ਮੈਸਨਰ ਨੇ 20 ਅਗਸਤ 1980 ਵਿਚ ਦੁਬਾਰਾ ਇਕੱਲਿਆ ਹੀ ਨਾਰਥ ਵੈਸਟ ਵਾਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਬਹੁਤ ਔਖੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਚੜ੍ਹਦਿਆਂ ਫੇਰ ਤੋਂ ਐਵਰੈਸਟ ਚੋਟੀ ਸਰ ਕਰ ਲਈ ਸੀ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ।

“ਲੋਕ ਹਰ ਸਾਲ ਹੀ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਜਾਂਦੇ ਹਨ?” ਮੰਜੂ ਬੋਲੀ।

“ਦਰਅਸਲ ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨਾ ਵੀ ਇਕ ਖੇਡ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਰੁਚੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਹਰ ਸਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਜਿਥੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਰੀਰਿਕ ਸਮਰੱਥਾ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਵੀ ਨੇੜਿਓਂ ਵੇਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਐਵਰੈਸਟ ਨੂੰ ਸਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵ

ਭਾਈਚਾਰਾ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।” ਪਾਪਾ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸੀ।

“ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਅੰਕਲ?” ਨਵਰੀਤ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਨੂੰ ਸਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਟੀਮਾਂ ਵਿਚ ਕਈ-ਕਈ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿੰਦੇ, ਖਾਂਦੇ ਪੀਂਦੇ ਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਸਮੇਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਵੇਲੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਸਾਥ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਚੋਟੀ ਨੂੰ ਸਰ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀ ਆਪਸ ਵਿਚ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਂਗੂੰ ਹੀ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ।

“ਫੇਰ ਹੁਣ ਤਾਂ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਵੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਂਗ ਹੀ ਲੱਗਦੀ ਹੋਵੇਗੀ।” ਅਮਰੀਨ ਨੇ ਆਖਿਆ।

“ਸਹੀ ਗੱਲ ਏ, 60 ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਪਦੀ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਹੁਣ ਸਚਮੁੱਚ ਵਿਚ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਘਰ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਵਰ੍ਹੇ ਅਨੇਕਾਂ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀ ਆਪਣੇ ਇਸ ਘਰ ਅੰਦਰ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਨੂੰ ਘਰ ਦਾ ਬੂਹਾ ਬੰਦ ਮਿਲਣ ਕਾਰਨ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਵਾਪਸ ਵੀ ਪਰਤਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।” ਪਾਪਾ ਬੋਲੇ।

“ਤਾਂ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਫੇਰ ਤੋਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਣਗੇ?” ਸਦੀਵ ਨੇ ਕਿਹਾ।

“ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਉਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਹੁਤੇ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀਆਂ ਦੇ ਆਉਣ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਅਨੇਕਾਂ ਖਤਰੇ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।” ਪਾਪਾ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸੀ।

“ਖਤਰੇ . . . ਉਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ?” ਮੰਜੂ ਤੇ ਸਦੀਵ ਇਕੱਠੇ ਬੋਲੇ।

“ਵੇਖੋ ਹੁਣ ਹਰ ਸਾਲ ਸੈਂਕੜਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸਾਰਿਆਂ ਕੋਲ ਅਨੇਕਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਚੜ੍ਹਾਈ ਸਮੇਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਐਵਰੈਸਟ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਣ 'ਤੇ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀ ਇਹ ਫਾਲਤੂ ਸਮਾਨ ਉੱਥੇ ਹੀ ਛੱਡ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹਰੇਕ ਵਰ੍ਹੇ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਉੱਪਰ ਕੂੜ ਕਬਾੜ ਅਤੇ ਕਚਰੇ ਦਾ ਖਿਲਾਰਾ ਲਗਾਤਾਰ ਵੱਧਦਾ ਹੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਨ 'ਤੇ ਵੀ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਦਕੇ ਜਾਈਏ ਜਾਪਾਨ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ ਕੈਨ ਨਿਗੁਚੀ ਦੇ ਜਿਸਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਚੇਤ ਕੀਤਾ।” ਪਾਪਾ ਦੀ ਗੱਲ ਜਾਰੀ ਸੀ।

“ਅੰਕਲ ਇਹ ਕੈਨ ਨਿਗੁਚੀ ਕੌਣ ਸੀ?” ਮਨਤੇਸ਼ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਬੇਟਾ ਕੈਨ ਨਿਗੁਚੀ ਵੀ ਇਕ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀ ਹੀ ਸੀ। ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਵੱਧ ਰਹੇ ਕੂੜ ਕਬਾੜ ਤੋਂ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹੁੰਦਿਆਂ ਉਸਨੇ ਮਨੁੱਖ ਦੁਆਰਾ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਫ਼ਤਿਹ ਕਰਨ ਦੀ 50ਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ ਮੌਕੇ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਨੂੰ ਮੁੜ ਤੋਂ ਕਬਾੜ ਰਹਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਇਆ। ਉਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ 30 ਮੈਂਬਰੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਜਾਪਾਨ, ਕੋਰੀਆ ਅਤੇ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਪ੍ਰੇਮੀ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ। 24 ਮਈ 2003 ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਨੂੰ ਸਰ ਕੀਤਾ, ਉੱਥੇ ਚੋਟੀ ਤੋਂ ਢਾਈ ਟਨ ਦੇ ਲਗਪਗ ਕੂੜ-ਕਬਾੜ ਵੀ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਲਿਆਂਦਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ 51 ਖਾਲੀ ਆਕਸੀਜਨ ਸਿਲੰਡਰ, ਫੂਡ ਕੈਨਜ਼, ਟੈਂਟ, ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਥੈਲੇ ਅਤੇ ਲਿਫਾਫੇ, ਪਲਾਸਟਿਕ ਰੱਸੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾ ਸਮਾਨ ਜੋ ਸਾਰੀ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਖਿਲਰਿਆ ਪਿਆ ਸੀ, ਸ਼ਾਮਿਲ ਸੀ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।

“ਵਾਹ. . . ! ਸੱਚੇ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀ ਤਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਸਨ, ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਿਆਰੀ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਨੂੰ ਸਾਫ ਵੀ

ਫਾਲਤੂ ਸੁਟੇ ਆਕਸੀਜਨ ਸਿਲੰਡਰ

ਕੀਤਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਚੜ੍ਹੇ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਖਿਲਾਰ ਹੀ ਪਾਇਆ।” ਸਦੀਵ ਬੋਲੀ।

“ਏਦਾਂ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਗੈਰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਤੇ ਸੁਆਰਥੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੈਨ ਨਿਗੁਚੀ ਨੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀਆਂ ਨੂੰ ਸੇਧ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸ

ਕੈਨ ਨਿਗੁਚੀ ਐਵਰੈਸਟ ਤੋਂ ਲਿਆਏ ਕਬਾੜ ਨਾਲ

ਵਾਪਸ ਲਿਆਏ ਕੂੜ-ਕਬਾੜ ਨੂੰ ਨੇਪਾਲ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਾਠਮੰਡੂ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸੈਲਾਨੀ ਸ਼ਹਿਰ ਪੋਖਰਾ ਵਿਖੇ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਕੁਝ ਜਾਪਾਨ ਅਤੇ ਕੋਰੀਆ ਲੈ ਗਏ ਤਾਂ ਕਿ ਉਥੋਂ ਦੇ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਹੋਰ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲੈ ਕੇ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਮੁਕਤ ਅਤੇ ਸਾਫ ਸੁਥਰੀ ਰੱਖ ਸਕਣ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ।

“ਜਿਉਂਦਾ ਰਹੇ ਕੈਨ ਨਿਗੁਚੀ।” ਮੰਮੀ ਵੀ ਬੋਲ ਪਏ। ਜੋ ਅਕਸਰ ਸਾਡੇ ਵੱਲੋਂ ਘਰ ਵਿਚ ਪਾਏ ਖਿਲਾਰੇ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ।

“ਉਸਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਤਾਂ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਸਾਫ ਸਫ਼ਾਈ ਦੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਹੀ ਚੱਲਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਰਬਤ ਆਰੋਹੀ ਟੀਮਾਂ ਵੱਲੋਂ 10 ਟਨ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਅਤੇ ਕੂੜ ਕਬਾੜ ਐਵਰੈਸਟ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਥੱਲੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਸੁਚੇਤ ਹੋ ਕੇ ਨੇਪਾਲ ਸਰਕਾਰ ਹੁਣ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜਾਈ ਕਰਨ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ।

“ਪਾਪਾ ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਲਈ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਵੀ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੋਵੇਗੀ ?” ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਬਿਲਕੁਲ . . . ਬਿਨਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦੇ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਵੀ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁਢਲੇ ਬਹਾਦਰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤੀ, ਉਹ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਆਪਣੇ ਹੌਸਲੇ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਦੇ ਆਸਰੇ ਹੀ ਮਹਾਂ-ਪਹਾੜ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅਨੇਕਾਂ ਨੂੰ ਐਵਰੈਸਟ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੋਦ ਵਿਚ ਸਮਾ ਲਿਆ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਹਿਲੇਰੀ ਅਤੇ ਨੌਰਗੇ ਵਰਗੇ ਅਨੇਕਾਂ ਜਾਂਬਾਜ਼ ਐਵਰੈਸਟ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਵੀ ਗਏ। ਇਹਨਾਂ ਸੂਰਮਿਆਂ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਰੁਚੀ ਪੈਦਾ ਹੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤਾਂ ਫੇਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦੇਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੇਂਦਰ ਵੀ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ।” ਪਾਪਾ ਦੱਸ ਰਹੇ ਸੀ।

“ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵੀ ਹਨ ਇਹ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਕੇਂਦਰ ?” ਸਰਵਰ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਹਾਂ . . . . . ਬਿਲਕੁਲ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾਰਜੀਲਿੰਗ ਵਿਖੇ ‘ਹਿਮਾਲੀਅਨ ਮਾਊਂਟੇਨੀਅਰਿੰਗ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ’ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ 4 ਨਵੰਬਰ 1954 ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸਦੇ ਪਹਿਲੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਤੇਨਸਿੰਗ ਨੌਰਗੇ ਨੂੰ ਲਾਇਆ ਗਿਆ। ਦੂਜਾ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ‘ਨਹਿਰੂ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ

ਹਿਮਾਲੀਅਨ ਮਾਊਂਟੇਨੀਅਰਿੰਗ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ, ਦਾਰਜੀਲਿੰਗ

ਮਾਊਂਟੇਨੀਅਰਿੰਗ' ਉਤਰਾਖੰਡ ਰਾਜ ਦੇ ਉਤਰਾਕਾਸ਼ੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ 14 ਨਵੰਬਰ 1965 ਨੂੰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੁਣ ਤਾਂ ਲਗਪਗ ਸਾਰੇ ਪਹਾੜੀ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਜਾਂ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜੋ ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਸਬੰਧੀ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੇ ਚਾਹਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਰੀਰਿਕ, ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਕਸ਼ੇ, ਮੌਸਮ, ਬਰਫਬਾਰੀ, ਤੂਫਾਨ ਆਦਿ ਸਬੰਧੀ ਟਰੇਂਡ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕਾਂ ਅਤੇ ਯੰਤਰਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਪਿਛਲੇ 30 ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਚੋਟੀਆਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲਗਾਤਾਰ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ।" ਪਾਪਾ ਨੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ।

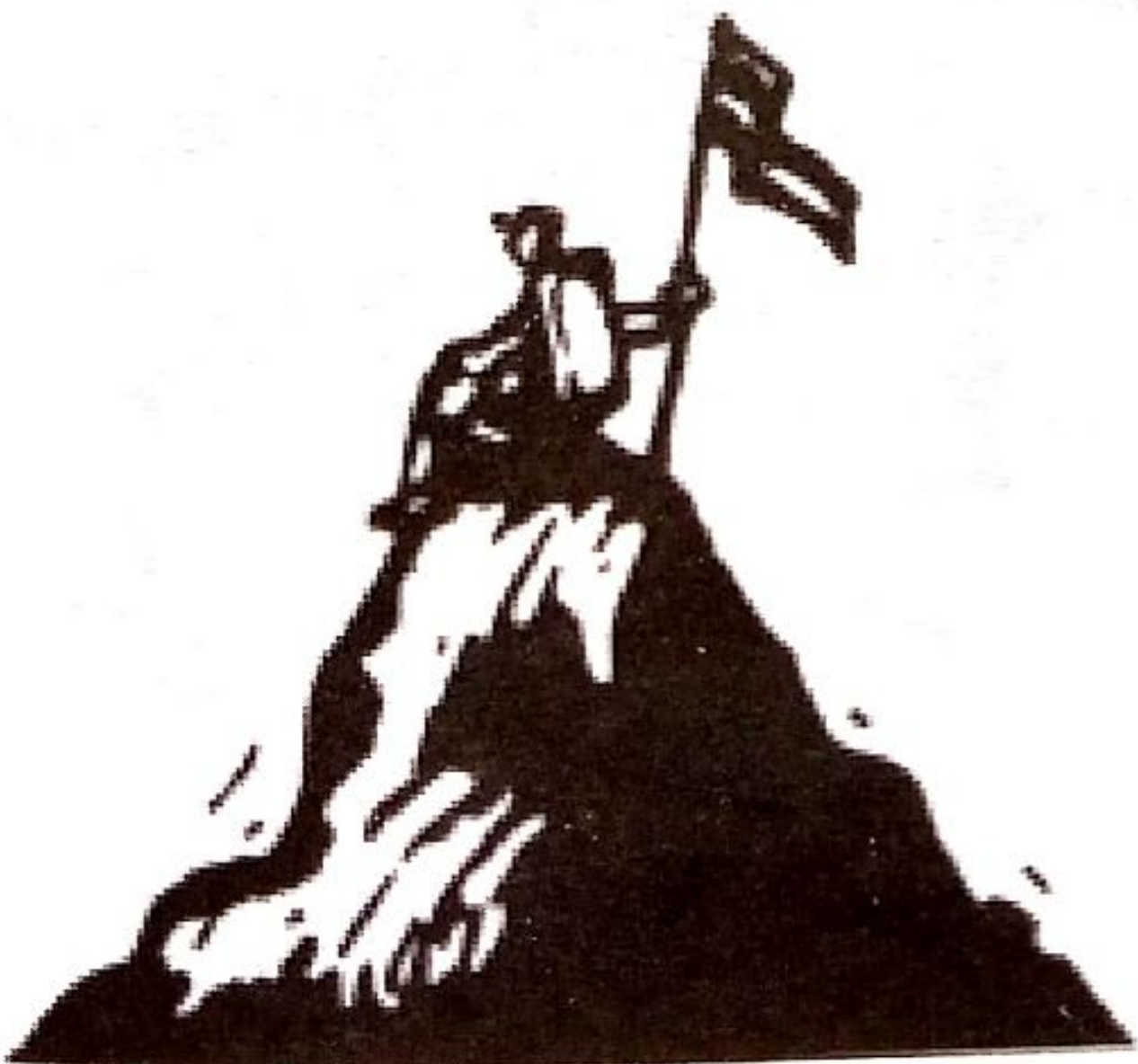
“ਅੰਕਲ ਅਸੀਂ ਵੀ ਉੱਥੇ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?” ਮੰਜੂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਪਹਾੜਾਂ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਕੋਰਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਦਾਖਲਾ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ।

ਬੱਚੇ ਆਪਸ ਵਿਚ ਘੁਸਰ-ਮੁਸਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪ੍ਰੰਤੂ ਪਾਪਾ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਦੀ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਸੀ।

“ਕਿਉਂ ਬਈ ਕੀ ਗੱਲ. . . ਨੀਂਦ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਈ?” ਪਾਪਾ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਨਹੀਂ ਅੰਕਲ ਅਮਰੀਨ ਕਹਿੰਦੀ ਐ ਕਿ ਅੰਕਲ ਨੂੰ ਏਨੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ

ਮਨੁੱਖ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਚੜ੍ਹਿਆ/41

ਕਿਵੇਂ ਪਤੈ ? ਇਹ ਕਿਹੜਾ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਕਦੇ ਚੜ੍ਹਨ ਗਏ ਸੀ ?” ਸਦੀਵ ਝਿਜਕਦੀ-ਝਿਜਕਦੀ ਕਹਿਣ ਲੱਗੀ।

“ਹਾਂ ਪੁੱਤਰ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਉੱਠਿਆ ਇਹ ਸੁਆਲ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਹੈ। ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਹੀ ਜਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਉਸ ਬਾਰੇ ਅਸੀਂ ਵੈਸੇ ਵੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਸਾਧਨ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਘਰ ਬੈਠੇ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਗਿਆਨ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਬੱਸ ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਨਵੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਜਾਨਣ ਦੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ।

“ਤਾਂ ਫਿਰ ਅੰਕਲ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਬਾਰੇ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਥੋਂ ਸਿੱਖੀਆਂ ?” ਅਮਰੀਨ ਨੇ ਸੰਗਦਿਆਂ-ਸੰਗਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ।

“ਪੁੱਤਰ ਜਿਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਹੀ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਸੀ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਸਬੰਧੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਗਿਆਨ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇ। ਭਾਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸੀ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਫੇਰ ਵੀ ਮੈਂ ਦੋ ਪੁਸਤਕਾਂ ਐਵਰੈਸਟ ਅਤੇ ਹਿਮਾਲਿਆ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹੀਆਂ। ਕੰਪਿਊਟਰ ਉੱਪਰ ਇੰਟਰਨੈਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਐਡਮੰਡ ਹਿਲੇਰੀ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਪੜ੍ਹੇ ਅਤੇ ਇਸ

ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਜੋ ਸਾਰੀ ਅੱਜ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗੱਲੀਂ ਬਾਤੀਂ ਸੁਣਾ ਦਿੱਤੀ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ।

“ਵਾਹ ਅੰਕਲ ਸਾਡੇ ਤਾਂ ਅੱਜ ਗਿਆਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ। ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਸਬੰਧੀ ਬਹੁਤੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਅੱਜ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ।” ਮੰਜੂ ਬੋਲੀ।

“ਸਿਰਫ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਮੈਨੂੰ ਵੀ, ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਖੁਦ ਇਉਂ ਲੱਗਦੈ ਜਿਵੇਂ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਕੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੋਵਾਂ।” ਪਾਪਾ ਬੋਲੇ।

“ਦਰਅਸਲ ਪੁੱਤਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਹੀ ਨਵੀਂ ਤੋਂ ਨਵੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਸਾਲੇ, ਪੁਸਤਕਾਂ, ਅਖਬਾਰ ਲਗਾਤਾਰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਗਿਆਨ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਰਮਾਇਆ ਹੈ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੰਦਿਆਂ ਆਖਿਆ।

“ਅੰਕਲ ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਆਪ ਜੀਅ ਕਰਦੈ ਕਿ ਮੈਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਹੋ ਕੇ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਕੇ ਆਵਾਂ।” ਸਰਵਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਗੱਲ ਦੱਸੀ।

“ਪੁੱਤਰੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਕਰ ਗੁਜ਼ਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦੈ, ਫੇਰ ਤਾਂ ਉੱਚੀ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਪੈਰਾਂ ਹੇਠ ਆ ਜਾਂਦੀ ਐ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਨੂੰ ਤੇਨਸਿੰਗ ਨੌਰਗੇ ਤੋਂ ਸਿੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਐ, ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 6 ਵਾਰੀ ਅਸਫਲ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਅੱਜ ਉਸਦੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਜਾਣਦੀ ਐ।” ਪਾਪਾ ਨੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਥੈਂਕ ਯੂ ਅੰਕਲ, ਅਸੀਂ ਵੀ ਅੱਜ ਤੋਂ ਪੱਕਾ ਮਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆਵੇ ਪ੍ਰੰਤੂ ਹਾਰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨਣੀ।” ਸਦੀਵ ਤੇ ਅਮਰੀਨ ਨੇ ਇਕੱਠਿਆਂ ਕਿਹਾ।

“ਓ..... ਕੇ ..... ਗੁੱਡ ਨਾਈਟ .....।” ਮੰਮੀ ਪਾਪਾ ਨੇ ਇਕੱਠਿਆਂ ਕਿਹਾ।

‘ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਫੇਰ ਪਤਾ ਵੀ ਨਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਕਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸੁੱਤੇ ਤੇ ਕਦੋਂ ਸੁਪਨੇ ਵਿਚ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਜਾ ਚੜ੍ਹੇ।

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ?

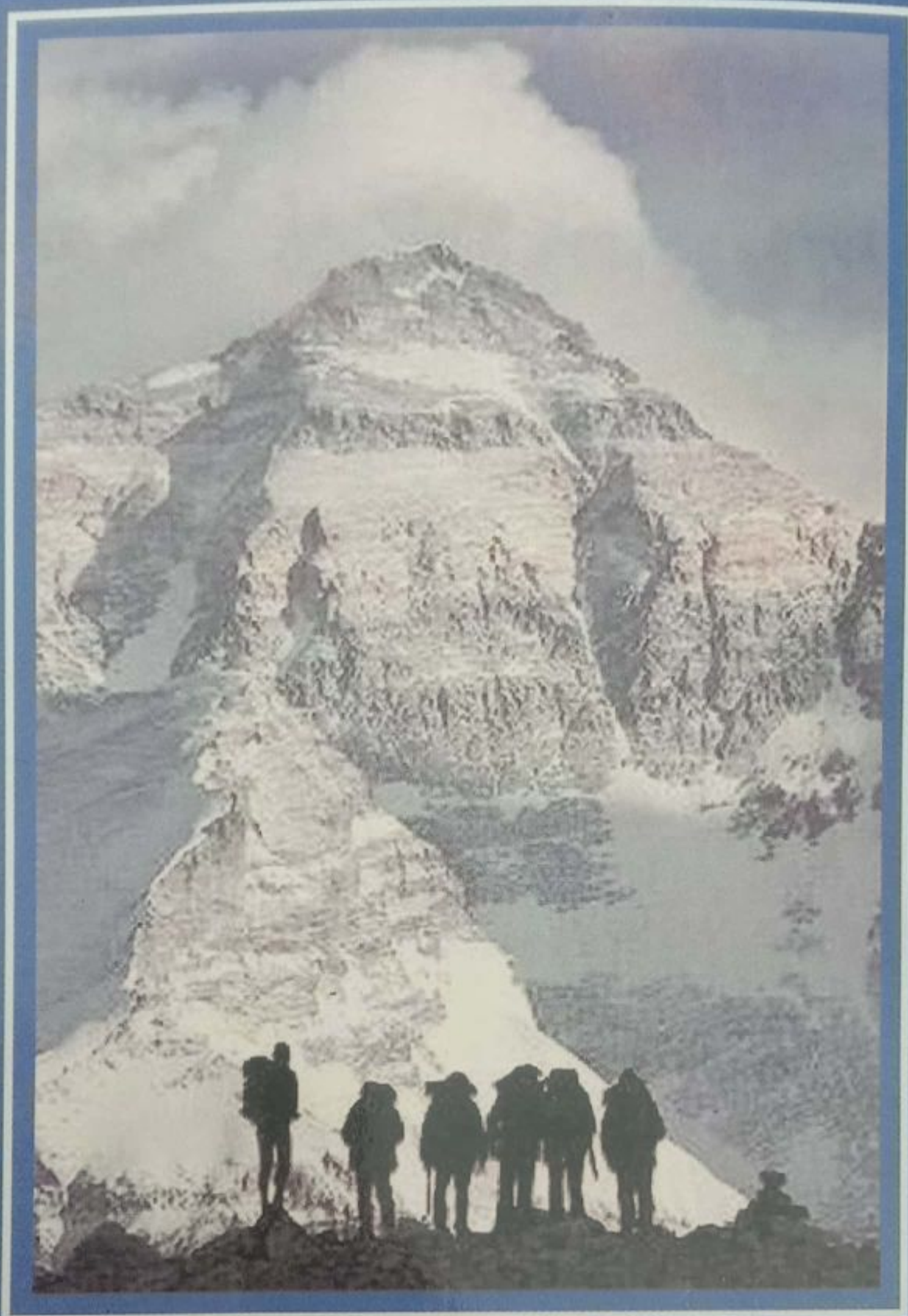
1. ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਦੀ ਉਚਾਈ ਕਿੰਨੀ ਹੈ ?
2. ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਦਾ ਇਹ ਨਾਂ ਕਿਵੇਂ ਪਿਆ ?
3. ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਕਿੱਥੇ ਸਥਿਤ ਹੈ ?
4. ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਕੌਣ ਸਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ?
5. ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੌਣ ਚੜ੍ਹਿਆ ?
6. ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਔਰਤ ਕੌਣ ਚੜ੍ਹੀ ?
7. ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਭਾਰਤੀ ਮਰਦ ਅਤੇ ਔਰਤ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ ?
8. ਕਿਹੜੀ ਭਾਰਤੀ ਔਰਤ ਦੋ ਵਾਰ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ?
9. ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਕੌਣ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ?
10. ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਨ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸਨੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ?

ਪੀਪਲਜ਼ ਫੋਰਮ ਦੇ ਉਦੇਸ਼

1. ਸਿਹਤ, ਸਿੱਖਿਆ, ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਵਾਦ ਅਤੇ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਲਈ ਯਤਨਬੀਲ।
Working towards creating awareness and constructive dialogue in the fields of education, health, culture and environment.
2. ਉਸਾਰੂ ਸਮਾਜਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਸਿਰਜਣ ਹਿੱਤ ਧਰਮ, ਨਸਲ, ਲਿੰਗ, ਜਾਤਪਾਤ ਅਤੇ ਉਚ ਨੀਚ ਅਧਾਰਿਤ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਅਤੇ ਸਭਨਾਂ ਲਈ ਸਮਾਨ ਮੌਕਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਯਤਨ।
Working for equal opportunities for all irrespective of religion, race, gender and caste and fighting such discrimination for the creation of constructive social values.
3. ਵਰਤਮਾਨ ਸਮਾਜਿਕ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਲੋਕ ਰਾਇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਨਾ।
To create public opinion regarding current social concerns.
4. ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਨੂੰ ਜਨ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਣਾ।
To inculcate scientific temper among masses.
5. ਨੌਜਵਾਨ ਵਰਗ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖਮਈ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦੇ ਹਾਣੀ ਬਣਾਉਣਾ।
To prepare young generation for dealing with challenges of future.
6. ਪੇਂਡੂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਨੂੰ ਪੁੰਗਰਣ ਪਲੂਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਨਰੋਈ ਅਤੇ ਸਿਹਤਮੰਦ ਸੋਚ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਬਣਾਉਣਾ।
To provide opportunities for development of talent and create healthy and progressive thinking among rural students.
7. ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਲੋਕ ਚੇਤਨਾ ਦਾ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸਾ ਸਮਝਦਿਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ, ਪੋਸਟਰਾਂ, ਕੈਲੰਡਰ ਅਤੇ ਸੀ. ਡੀ. ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਸਮੇਤ ਵਿਭਿੰਨ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਬਦ ਸਭਿਆਚਾਰ ਲਈ ਯਤਨਬੀਲ।
Publication of good books, posters, calenders & C.Ds. etc. to create literary environment as literature plays very important role in building social consciousness.
8. ਵਿਭਿੰਨ ਲੋਕ ਕਲਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪਾਸਾਰ ਲਈ ਯਤਨ।
To make efforts for development and expansion of different forms of folk arts.
9. ਮਨੁੱਖੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਗੰਭੀਰ ਆਲਮੀ ਖਤਰਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਸਮੂਹਿਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ।
To create awareness and sense of collective responsibility for serious global challenges confronting human existence.
10. ਲੋਕ ਚੇਤਨਾ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਾਹਿਤ, ਕਲਾ, ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਆਦਿ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਵਿਕਾਸ ਉਤੇ ਜੋਰ।
Making efforts to enhance peoples consciousness through education, literature, art, music and science.

BARGARI, PUNJAB
NGO Estd. 2000

ਪੀਪਲਜ਼ ਫੋਰਮ

ਬਰਗਾੜੀ, ਪੰਜਾਬ

www.peoplesforumpunjab.com